

UTLÅTANDE

ANGÅENDE FRÅGAN OM

DIFFERENTIALTULLAR

TILL SKYDD MOT VALUTADUMPING

STOCKHOLM 1921

ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

Stockholm den 22 november 1921.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet.

I skrivelse den 25 juni 1921 anmodade dåvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet tull- och traktatkommittén att verkställa utredning angående möjligheten och lämpligheten av att införa differentialtullar mot valutasvaga länder till skydd för den för hemmamarknaden arbetande svenska industrien samt att därvid jämväl undersöka, om icke genom införande av dubbla tariffer i vår tulltaxa skulle kunna erbjuda sig en acceptabel utväg ur åtminstone vissa av de av valutadeprecieringen föranledda svårigheterna. Utredningen borde taga sikte på samtliga å frågan inverkan handelspolitiska, ekonomiska och tulltekniska faktorer, varjämte, för den händelse utredningen skulle leda till framläggande av positiva förslag, nödig hänsyn borde tagas till jordbrukstillarna vid bedömandet av de spörsmål, som röra industriens skyddsbehov.

Kommittén har ansett sig kunna utgå från att det sålunda erhållna uppdraget vore begränsat till att avse frågan om differentialtullar såsom skydd mot valutadumping. I enlighet härmed har kommittén i förevarande sammanhang icke velat yttra sig om vare sig andra möjligen användbara medel för motverkande av dylik dumping eller önskvärdheten av differentialtullar, som icke vore så avpassade, att de endast komme att utgå i fall och i mån som valutadumping må anses föreligga. Kommittén har sålunda vid spörsmålets dryftande icke haft för ögonen den utländska konkurrensen i allmänhet och dess verkningar för vårt näringsliv, utan endast den särskilda form av sådan konkurrens, vilken blivit kallad valutadumping.

Med denna utgångspunkt har kommittén funnit den begärda utredningen i första rummet böra avse följande punkter:

- 1) innebörden av och förutsättningarna i allmänhet för valutadumping samt möjligheten att genom differentialtullar motverka sådan dumping;
- 2) frågan om den faktiska förekomsten av valutadumping gentemot Sverige;

3) i utlandet vidtagna åtgärder mot valutadumping såväl från de deprecierande ländernas som från andra länders sida;

4) de ekonomiska följderna av differentiantullar mot valutadumping; samt

5) differentiantullarnas förenlighet med gällande handelstraktater och de handelspolitiska följderna av sådana tullar.

*Begreppet
valuta-
dumping.*

Vad då först angår de under punkt 1) angivna spörsmål, så har kommittén uppdragit åt ledamoten av kommitténs traktatavdelning professor Davidson att verkställa en teoretisk utredning av ämnet, vilken bifogas.

För egen del får kommittén såsom förklaring till uttrycket valutadumping till en början anföra, att den därmed åsyftar en import, som möjliggjorts enbart genom att valutan för ett exportland med sjunkande valuta är lägre värderad i importlandet än som motsvaras av dess köpkraft inom exportlandet. Med framhållande härav får kommittén i allt väsentligt ansluta sig till vad professor Davidson i detta hänseende anfört och får därvid särskilt betona, att det förhållandet, att den s. k. köpkraftspariteten icke överensstämmer med växelkursen, ej ovillkorligen framkallar tendenser till valutadumping. Vidare vill kommittén understryka, att begreppet valutadumping måste bestämt särskiljas från andra företeelser, varmed det ofta sammanblandas. Professor Davidson framhåller, att det *allmänna* begreppet dumping därvid bör bestämmas såsom försäljning till pris under de *riktigt beräknade* produktionskostnaderna och samtidigt under destinationslandets produktionskostnader, samt att detta begrepp innefattar dels valutadumping, dels vanlig dumping. *Valutadumping* innebär försäljning till priser, som icke understiga produktionsutgifterna i landets under depreciering varande mynt enligt priserna på produktionsförutsättningarna vid den tid utgifterna gjordes jämte normal affärsvinst, medan *vanlig* dumping består av andra fall av försäljning till pris under de verkliga produktionskostnaderna. Då alltså import av varor till lägre priser än de inhemska produktionskostnaderna uppenbarligen kan förekomma utan att dumping i någon form föreligger, erfordras det sålunda, att en gräns drages även mellan sådan import och valutadumping. I detta avseende framhåller professor Davidson vikten av att valutadumping på ett riktigt sätt avgränsas mot sådan försäljning till utlandet till särskilt låga priser, som grundar sig på saklig överlägsenhet. I avslutning härtill får kommittén betona, att den grundläggande svårigheten vid definieringen i praktiskt syfte av valutadumping ligger i en dylik riktig gränsdragning mellan denna företeelse och saklig överlägsenhet.

Professor Davidson uttalar, att saklig överlägsenhet kan bero antingen på "förbättring" i det deprecierande landets produktion eller på "försämring" i vår egen inom det område saken gäller. Dessa beteckningar böra emellertid tolkas tillräckligt vidsträckt. Konkurrensen kan nämligen i vissa fall bero på att exempelvis Sverige upptagit några produktions-

grenar, som icke förekommo före kriget och som nu ånyo förlorat sitt existensberättigande. Likväl erbjuder detta fall icke den största svårigheten, då dessa kristidsindustrier äro relativt lätt igenkänliga. Svårare att skilja från valutadumping äro följderna däraf, att en omläggning ägt rum i andra länders och i detta fall närmast Tysklands produktions- och handelsförutsättningar, varigenom dess industri och närmast dess exportindustri kommit att koncentreras på nya områden. "Överlägsenhet" är detta knappast i egentlig mening, då det kan bero och i nuvarande läge sannolikt faktiskt beror på försämring av produktions- och handelsförutsättningarna inom andra områden av det tyska näringslivet, exempelvis försvinnandet av sockerproduktionen för export. I den mån Tyskland skall försöka betala sina väldiga importbehov för närvarande — vilket visserligen ej ens tillnärmelsevis lyckas — måste den export, med vilken importen skall betalas, koncentreras på andra områden, så att luckan efter den försvunna exporten skall kunna fyllas. Det är sålunda karaktäristiskt, att de fyra grupperna i den tyska exportstatistiken: oädla metaller, maskiner, elektrisk materiel och fordon för 1920 representerade icke mindre än drygt 40 % av Tysklands export, medan motsvarande siffra för 1913 icke varit större än omkring 30 %.

Den gränsdragning, varom här är fråga, måste sålunda ange skillnaden mellan valutadumping och sådan export, som betingas av däraf oberoende ändrade produktions- och handelsförhållanden i världen. Det är ju nämligen möjligt, att den ifrågavarande tyska exporten icke beror av tillfälliga förhållanden utan blir bestående, och då är det tydligen oberättigat att ingripa däremot genom åtgärder, som blott äro avsedda att hindra valutadumping. Det äro också möjligt, att denna tyska export icke blir bestående utan är tillfällig men likväl har sin orsak i annat än valutaförhållanden, exempelvis det tyska jordbrukets försämring under kriget, folkets uthungring, som kräver proportionellt större livsmedelskonsumtion än förut, hela det tillstånd, som skapats genom Versaillesfreden och det allmänna politiska läget o. s. v. Även i detta fall är det tydligen oberättigat att ingripa mot saken genom valutatullar.

Nu berörda gränsdragning är i själva verket, även principiellt sett, mycket svår att verkställa. I den mån valutaförhållandena utgöra en exportpremie från exempelvis Tyskland, måste denna göra sig gällande i förhållande till *alla* eller det övervägande flertalet av sådana varor, som icke äro föremål för exportavgifter eller andra särskilda exporthindrande åtgärder från tysk sida. Det kommer alltså att i varje i verkligheten fri tysk export ingå ett *moment* av valutadumping, så länge växelkurserna förbli ur jämvikt. I betraktande härav måste man ställa sig ganska tveksam mot möjligheten att på tillfredsställande sätt avgöra, i vad mån valutadumping i särskilda fall förekommer. Tydligen innebär detta på intet sätt ett bestridande av valutadumpings existens. Det betyder snarare att erkänna dess egenskap av moment i all obunden

handel med ett land, vars växelkurser äro för låga i förhållande till jämviktsläget, men samtidigt ett tvivel om möjligheten att utskilja denna ingrediens ur de övriga moment, som påverka varubyttet.

*Före-
komsten av
valuta-
dumping
gentemot
Sverige.*

Vad därefter angår frågan om den faktiska förekomsten för närvarande av valutadumping gentemot Sverige, så synes det icke vara möjligt att ens någorlunda exakt angiva, i vilken utsträckning förutsättningarna härför äro för handen. Såsom ovan anförts ingår i dessa förutsättningar en befintlig, på visst sätt uppkommen ööverensstämmelse mellan å ena sidan relationen mellan ett visst lands och Sveriges prisnivåer och å andra sidan växelkurserna. Vidden av denna ööverensstämmelse skulle givetvis kunna fastställas, därest en korrekt utredning av prisnivåernas höjd och växlingarna däri i olika länder föreläge, något som emellertid icke är fallet.

Därjämte är att beakta, att en dylik ööverensstämmelse mellan köpkraftsparitet och växelkurs kan vara beroende på särskilda orsaker, som göra att densamma icke inverkar på export resp. import. Dylika orsaker äro dels sådana, som alltid förefinnas och som alltså under fullt normala förhållanden och under ett rationellt guldmyntfotsystems herravälde föranleda en dylik ööverensstämmelse mellan köpkraftsparitet och växelkurs och göra den till en fullt normal företeelse. Dels kan dylik ööverensstämmelse förorsakas av företeelser, som äro av så att säga abnorm karaktär, såsom starkare allmänna hinder för import eller export, abnorma fraktförhållanden m. m., och vilka också framkalla dylik inkongruens av *bestående* karaktär. Orsaker av sistnämnda beskaffenhet verkade, som bekant, i vidsträckt omfattning och grad under krigstiden, och det är ej säkert, att dessa ännu helt och hållet upphört att utöva sin inverkan.

Det är emellertid ej nog med att beakta och söka eliminera dessa orsaker till en inkongruens av berörda art. Ty även i övrigt möjliggör icke all dylik ööverensstämmelse en valutadumping, utan endast sådan som uppkommer på det sätt, att det är växelkurserna, som först undergått ändring. Nu är det visserligen sant, att en inkongruens, som uppstår på motsatt sätt, sålunda därigenom att någotdera landets *prisinivå* först ändras, i allmänhet hastigt rättas. Men förhållandena kunna vara sådana, att en större eller mindre avvikelse från detta normala förhållande inträder.

Ett dylikt fall må här omnämnas, när det måhända är av särskild betydelse för vårt land. Sverige hade, som bekant, under krigstiden, på grund av åtskilliga omständigheter, såsom de starka avspärrningsåtgärderna beträffande vår import m. m., en i förhållande till andra länder mycket hög prisnivå. Efter fredens avslutande upphävdes dessa åtgärder, men därtill kom omsider även den i Förenta Staterna först framträdande sänkningen av prisnivån. Totalverkan på Sverige av dessa företeelser var av likartad natur som av valutadumping i utlandet, men de kunna

ej behandlas såsom valutadumping. Det är möjligt, att dessa verkningar delvis ännu bestå.

Det vore på grund av allt detta ytterst felaktigt att blott av här behandlade inkongruens mellan köpkraftsparitet och växelkurs draga några slutsatser beträffande tillvaron av valutadumping. Även om nämnda inkongruens vore verkligen konstaterad och även om inverkan av de, dylik inkongruens *konstant* framkallande faktorerna kunde elimineras, återstode dock att utröna, om resten av inkongruensen uppstått genom en *primär* ändring av växelkursen.

Men även tillvaron av en inkongruens av sistnämnda art är ej tillräckligt bevis för att valutadumping verkligen föreligger, utan blott för att *en* nödvändig förutsättning härför förefinnes, i det att verkan av denna förutsättnings tillvaro kan hävas genom åtgärder från det deprecierande landets sida. För att avgöra om och i vilken omfattning valutadumping verkligen föreligger, finnes ej annan praktisk utväg än att undersöka, huru i det land, som befaras vara utsatt för valutadumping från ett annat land, priserna på varor från detta senare land förhålla sig till det förra landets tillverkningspriser. Och då det ej är uteslutet, att valutadumping kan äga rum beträffande blott vissa varuslag, måste undersökningen bli mycket detaljerad och resultatet endast bindande beträffande de varor, vilkas prisförhållanden verkligen utrönt. Och det resultat, som därvid vunnits beträffande visst varuslag, kan på grund av ändring av någon av de relevanta faktorerna framdeles visa sig icke längre vara med de verkliga förhållandena överensstämmande.

Redan dessa omständigheter ha gjort, att kommittén icke ansett det lämpligt att verkställa någon mer ingående undersökning beträffande frågan om och i vad mån valutadumping gent emot vårt land *för närvarande* äger rum.

Emellertid kan det ju kanske icke sakna allt intresse att söka utröna, vad det nu förefintliga materialet kan lämna upplysning om beträffande förekomsten av valutadumping. I syfte att giva en allmän överblick av läget i hithörande avseende har därför inom kommitténs kansli sammanställts uppgifter angående importen av vissa varor under första halvåret 1913, 1920 och 1921 från Tyskland (och i enstaka fall Belgien) jämförda med uppgifter angående arbetstillgången under andra kvartalen 1920 och 1921 vid svenska industriföretag, som framställa motsvarande varor. Dessa uppgifter hava dock icke ansetts kunna erbjuda tillräcklig ledning ifråga om valutadumpings faktiska förekomst. I anslutning härtill må emellertid framhållas, att de allmänna förutsättningarna för valutadumping i större omfattning sannolikt torde, beträffande högindustriella länder, vara tillfinnandes uteslutande i Tyskland.

Ehuru kommittén sålunda ej är i tillfälle att med statistiskt eller annat material bevisa valutadumpings faktiska förekomst, finner kommittén det för sin del vara otvivelaktigt, att valutadumping under senaste tiden

i viss utsträckning förekommit från Tyskland, ävensom möjligt, att svenska för den inhemska marknaden arbetande industriföretag härav blivit allvarligt skadade.

*Åtgärder
i utlandet
mot va-
lutadum-
ping.*

Den sedan förra året rådande ekonomiska depressionen har i så gott som alla länder, där förhållandena varit sådana, att valutadumping över huvud kunnat förekomma, av en utbredd opinion i högre eller lägre grad betraktats såsom förorsakad av en dylik dumping. Då en sådan på grund av omständigheterna ägt rum huvudsakligen från Tyskland och beträffande industriprodukter, är det i första rummet industriidkande länder med avsevärt högre valuta än den tyska, som härvid kommit ifråga. Inom sistnämnda länder hava åtgärder av olika slag ifrågasatts till mötande av denna extraordinära konkurrens, och i några fall hava dylika åtgärder också blivit beslutade.

Emellertid visar en närmare undersökning, att man i de flesta länder härvid tydligen sökt gå fram med en viss försiktighet och undvika den visserligen icke principiellt riktiga, men skenbart närmast till hands liggande lösningen av frågan, nämligen att åsätta alla importvaror från de dumpande ländernas sida en tilläggstull, avpassad efter exportlandets valutadepreciering i förhållande till den egna valutan. Anledningarna härtill äro tydligen flera.

För det första torde det i flertalet länder vara ett utbrett önskemål, att prisnivån bringas ned. Då tydligen import av varor från länder med billigare produktionskostnader än dem som råda inom det egna landet är ett synnerligen verksamt medel för prisnivåns sänkande, bör följaktligen ett förhindrande eller försvårande av sådan import vara ägnad att motverka de strävanden, som gå ut på prisernas nedbringande. Alla förslag till åtgärder mot valutadumping måste därför i första hand mötas av motstånd från de samhällslager, inom vilka man anser sig hava fördel av att den så gott som överallt påbörjade prissänkningen så snabbt och kraftigt som möjligt fortsätter.

Vidare torde man inom flera länder ansett sig hava anledning frukta, att ett mera allmänt tillämpande av tulldifferentiering efter valutans höjd skulle komma att medföra, att man själv bleve utsatt för ogynnsammare tullbehandling från vissa andra länder, nämligen sådana, vilkas valuta är mindre deprecierad än den egna.

Slutligen torde man å flera håll av mera principiella skäl vara obenägen att införa differentialbehandling i tullhänseende av vissa länder. Man synes nämligen frukta, att en dylik åtgärd i viss mån skulle innebära ett frångående av den intill senaste tid över större delen av världen tillämpade internationella tullpolitiken, vilken främst stöder sig på principen om lika tullbehandling av alla främmande länders varor. Detta gäller i första rummet de utpräglat frihandelsvänliga länderna, men också flera — särskilt mindre — länder med en mer protektionistiskt färgad

politik, vilka i stort sett måste finna det för sig mest fördelaktigt, att nyssnämnda handelspolitiska system i största möjliga utsträckning bibehållas orubbat. Härtill kommer, att många länder äro bundna av mestgynnad-nations-traktater, som i stor utsträckning direkt förhindra en differntiering i tullhänseende av olika länder.

Det är under sådana förhållanden naturligt, att man i de fall, då förutsättningar härför funnits, i första hand sökt begagna sig av åtminstone till formen mindre utmanande medel för att skydda sig mot konkurrensen från de valutasvaga länderna. Sålunda har man i ett flertal länder vidtagit avsevärda generella förhöjningar av tullsatserna å sådana varor, som huvudsakligen importeras från de valutasvaga länderna, en metod, som emellertid tydligen medför den betydande olägenheten, att man härigenom i ännu högre grad försvårar importen av dessa varor från länder med högre valuta. I vissa fall torde ett dylikt förfaringsätt till och med kunna direkt motverka sitt syfte, i det att de valutasvaga länderna, mot vilka man i första hand velat skydda sig, befrias från konkurrens från andra länder och därigenom i längden beredas möjlighet att med ökad styrka konkurrera med den inhemska industrien. Detta gäller särskilt sådana varor, som under inga omständigheter kunna produceras inom landet i tillräcklig utsträckning för att täcka behovet.

Vidare har man i länder, där tulltaxan är konstruerad såsom dubbel-tariff, sökt begagna detta förhållande för att genomföra en differential-behandling av importen efter exportländernas valuta. Sålunda har *Frankrike* nyligen genomfört en betydlig höjning av sin maximitariff i dess helhet. På grund av gällande traktater tillämpas denna tariff endast mot ett fåtal länder av betydelse, nämligen främst de förra fiendeländerna och — i viss utsträckning — Förenta Staterna. Då man nu genom en särskild bestämmelse undantagit varor från sistnämnda land från de viktiga tullförhöjningarna, har man på detta sätt utan att väsentligt bryta mot hittills tillämpade metoder förskaffat sig möjlighet att, oberoende av tullarnas höjd i övrigt, tillämpa särskilda tullsatser gentemot Tyskland m. fl. länder. Till följd av gällande franska bestämmelser om tullsatsernas reglering, det s. k. majorationskoefficientsystemet, kunna sistnämnda tullsatser när som helst av regeringen höjas eller sänkas och följaktligen, om så befinnes önskligt, anpassas efter den tyska valutan.

Även i *Schweiz* har man sökt förskaffa sig skyddsmedel mot valuta-dumping utan att direkt tillgripa differentialtullar. Förbundsrådet har sålunda bemyndigats dels att efter behov vidtaga generella förhöjningar av olika tullsatser, i den mån så erfordras, dels att förbjuda import av olika varor och att för medgivande av importlicenser föreskriva sådana villkor, som rådet finner lämpliga. Med begagnande av detta bemyndigande har rådet exempelvis föreskrivit, att vissa varor endast få importeras över franska och italienska men icke över de tyska och österrikiska gränserna. I andra fall fordras som villkor för import av viss

kvantitet av någon vara, att en viss kvantitet av samma vara av importören inköpes inom landet. I ännu andra fall medgives import endast mot erläggande av licensavgift, som kan komma att verka på samma sätt som en differentialsull. Härigenom har man i själva verket kunnat såväl reglera omfattningen av importen av olika varuslag från olika länder som även i stort sett fastställa importavgifterna efter de olika exportländernas valuta.

Förbundsförsamlingen har nyligen behandlat frågan, huruvida här berörda lagstiftning bör bibehållas jämväl för år 1922. Församlingens båda kamrar enades därvid om att dels förlänga till och med den 30 september 1922 det åt förbundsrådet givna bemyndigandet beträffande inskränkning av importen, dels ock godkänna de senaste av förbundsrådet utfärdade importförbuden.

I vissa europeiska länder har man emellertid så till vida tagit steget fullt ut, att bestämmelser utfärdats, som uttryckligen avse införandet av differentialsullar till skydd mot import från länder med starkt deprecierad valuta.

Sålunda har i *Spanien* en lag antagits, gående ut på att varor från länder med försämrad valuta skola beläggas med en surtaxe, som till sin storlek varierar dels från varugrupp till varugrupp och dels i förhållande till de olika valutornas depreciering.

För tulltaxans olika varugrupper hava fastställts vissa koefficienter, som skola appliceras å skillnaden mellan talet 100 och den officiella medelkursen å de ifrågakommande utländska valutorna. Det härvid uppkommande talet skall sedan gälla såsom procentsats för bestämmande av den surtaxe, som i det särskilda fallet skall utgå.

Är alltså koefficienten = K %, tullsatsen = T och valutakursen = V , så skall surtaxen (S) utgå enligt följande formel:

$$S = \frac{K \times (100 - V) \times T}{100 \times 100}$$

Ex. 1. För varuklass XI har fastställts en koefficient av 70 %, och för tariffnummer 544 under nämnda varuklass gäller tullsatsen 150 pesetas. Kursen å tyska mark beräknas till 100 mark = 5.561 pesetas. Enligt ovanstående formel utgör surtaxen

$$\frac{70 \times (100 - 5.561) \times 150}{100 \times 100}$$

eller 99.16 pesetas. Tullbeloppet för ifrågavarande vara kommer alltså i fråga om Tyskland att uppgå till 249.16 pesetas, vartill kommer ett visst tillägg (f. n. c:a 46 %) enligt bestämmelserna om tullbeloppens erläggande i guld, vilket tillägg utgår lika för alla länder.

Ex. 2. Med utgångspunkt från samma koefficient och tullsats som i ex. 1 samt från en kurs å franska francs av 100 francs = 54.734 pesetas, blir surtaxen å samma vara ifråga om Frankrike följande:

$$\frac{70 \times (100 - 54.734) \times 150}{100 \times 100}$$

eller 47.53 pesetas. Tullsatsen blir följaktligen 197.53 pesetas vartill kommer nyssnämnda tillägg.

Såsom ovan nämnts, varierar surtaxen från varugrupp till varugrupp. Den högsta koefficienten uppgår till 70 % och den lägsta till 10 %.

Dessa bestämmelser trädde i kraft i juni 1921, men hava tillsvidare tillämpats endast mot vissa länder, nämligen Tyskland, Frankrike, Belgien, Portugal, Italien, Tjeckoslovakiet, Österrike och Argentina. Angående bestämmelsernas inverkan på importen hava upplysningar begärts från svenska beskickningen i Madrid, ehuru de ännu ej influtit.

I *Belgien* har genom dekret den 3 november 1921 en särskild tulltariff införts för tyska varor, vilken trädde i kraft den 7 november 1921 och gäller till den 1 maj 1922. Dekretet går i princip ut på dels att vissa uppräknade tyska varor skola tullbehandlas efter en viss förhöjd importtariff, medan övriga från Tyskland kommande varor skola följa den vanliga tariffen, och dels att varor från andra europeiska länder än Tyskland, vilka finnas upptagna i nyssnämnda höjda tariff, skola vara åtföljda av ursprungscertifikat enligt visst formulär för att komma i åtnjutande av den ordinarie tariffens satser.

Av den belgiska tariffens 70 varugrupper omfattar den nya tariffen 29 st., av vilka 20 endast upptaga vissa delar av de i resp. tulltaxegrupper ingående varuslag.

Tullbeloppen i den nya tariffen beräknas efter olika grunder för olika varor.

I vissa fall utgår både vikt- och värdetull. Viktullen motsvarar härvid den vanliga tariffens tullsats, ökad med eventuellt förefintlig koefficient. Värdetullen, som sedan tillkommer, varierar från fall till fall. Vikt- och värdetull samtidigt förekommer huvudsakligen bland järn- och stålvaror samt maskiner, redskap och verktyg, där värdetullen varierar mellan 10 och 30 %.

I flertalet fall utgår enbart viktull. Denna är i regel fastställd till det dubbla av den vanliga tariffens tullsats, ökad med eventuell koefficient. Så är fallet beträffande de flesta textilvaror, järnvaror, andra än de ovannämnda, tvålvaror, skinnvaror samt vissa kemiska produkter. Undantagsvis är den nya viktullen högre än 200 % av den vanliga tullsatsen, nämligen huvudsakligen ifråga om vissa glasvaror, för vilka den nya tullen är närmare 300 % av den vanliga.

I en del andra fall utgår enbart värdetull. Denna är i regel dubbelt så hög som den vanliga tariffens värdetull, såsom i fråga om automobiler och motorcyklar. För de glasvaror, vilka draga tull efter värdet, är den nya värdetullen emellertid det tredubbla av den vanliga.

I vissa särskilda fall har för varor, som eljest äro tullfria, införts en viss värdetull. Detta förekommer huvudsakligen i fråga om en del färger

och färgstoffer, där den införda värdetullen varierar mellan 15 och 20 %, samt beträffande ett tjugotal kemiska produkter, där värdetullen varierar mellan 20 och 30 %.

En särställning intaga de i *England* beslutade lagbestämmelserna till skydd mot valutadumping, vilka innehållas i den nyligen antagna "Safeguarding of Industries Act", så till vida att de innebära allenast en beredskapslagstiftning, som alltså icke direkt pålägger valutatullar utan blott angiver, under vilka förutsättningar särskilda förordningar om valutatullars påläggande må utfärdas.

I vilken mån denna lagstiftning erhåller tillämpning, är sålunda beroende av i vilken omfattning (med hänsyn till varuslag och länder, från vilka varorna komma) dylika särskilda förordningar komma till stånd. Lagens formulering tillåter därför en mycket varierande omfattning, allt eftersom behovet av skydd anses göra sig gällande eller, sedan dylikt skydd en gång lämnats, icke längre anses behövt.

Den myndighet, som i första hand har att taga befattning med utfärdandet av dylika förordningar, är Board of Trade, som dock endast på klagan av intresserade, men icke på eget initiativ, vidtager åtgärder i denna riktning. Förordningen om valutatull får endast påläggas varor kommande från land, vars valutas värde i förhållande till pund understiger växelparit med en tredjedel. T. ex. för de skandinaviska länderna blir den kritiska gränsen en växelkurs av 27.24 kr. per pund, för Frankrike 37.83 francs per pund o. s. v.

I övrigt gäller, att vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att förordning om valutatull å viss vara skall få utfärdas. Dessa förutsättningar äro:

1) varan skall i *England* i allmänhet säljas eller utbjudas till salu till ett pris, som på grund av produktionslandets valutas depreciering i förhållande till pund understiger det pris, till vilket samma eller liknande vara kan med skälig vinst tillverkas i *England*;

2) försäljningen till detta pris av den utländska varan skall i väsentlig grad inverka på eller vara ägnat inverka på upprätthållandet av driften inom en industriell näringsgren i *England*;

3) tillverkningen inom den näringsgren, som producerar samma eller liknande vara, skall drivas med skälig effektivitet och ekonomi.

Dessa äro de nödvändiga förutsättningarna för att förordning om valutatull på viss vara skall få utfärdas. De äro däremot icke tillräckliga förutsättningar för att detta skall ske, i det att Board of Trade har prövningsrätt i detta hänseende och därvid äger taga vederbörlig hänsyn till andra omständigheter, av vilka en uttryckligen nämnes, nämligen inverkan på upprätthållandet av driften inom näringsgren, som använder den till tullbeläggning ifrågasatta varan såsom material.

Med hänsyn till dessa förutsättningar är att beakta, att de avse regelmässiga förhållanden, vilkas tillvaro erfordras för att förordning om va-

lutatull å viss vara skall kunna utfärdas. Sedan en sådan förordning utfärdats, spelar det däremot för *tillämpningen* av densamma ej någon roll, om i särskilda fall den ifrågavarande varan icke säljes till lägre pris än det engelska tillverkningspriset för samma vara; valutatull utgår det oaktat. Skulle den ifrågavarande varan därefter upphöra att regelmässigt försäljas till så lågt pris, utgör detta anledning till att upphäva förordningen i fråga, och först därigenom befrias varan från valutatull.

Grunden till att den utländska varan säljes till lägre pris än det engelska tillverkningspriset skall uteslutande vara valutaförhållandena i produktionslandet. Kan varan redan på grund av sistnämnda lands överlägsenhet i produktionshänseende säljas i England till lägre pris än det engelska tillverkningspriset, får föreskrift om valutatull på denna vara ej utfärdas.

Innan beslut om utfärdande av förordning om valutatull på viss vara fattas, skall ärendet överlämnas till utlåtande av en nämnd av 5 sakkunniga och opartiska personer. Presidenten för Board of Trade skall utse ett antal personer med kommersiell och industriell sakkunskap och praktisk erfarenhet, vilka stadigvarande skola stå till disposition för att inträda i sådan nämnd. Varje gång nämnd skall tillsättas, utses de 5 ledamöterna av presidenten för Board of Trade bland dessa kandidater, med iakttagande av att ingen utses, vars personliga intressen väsentligen beröras av det beslut, som kan komma att fattas med anledning av nämndens utlåtande.

Nämnd skall avgiva utlåtande dels om förefintligheten av de ovan angivna nödvändiga förutsättningarna, dels ock om en valutatulls inverkan på näringsgren, vilken såsom material använder den vara, för vilken valutatull ifrågasättes. Därvid gäller, att förordning om valutatull på visst varuslag ej får utfärdas, om icke nämnden förklarar, att dessa nödvändiga förutsättningar föreligga. Med hänsyn åter till nämndens utlåtande rörande inverkan på driften av annan näringsgren, som använder såsom material den vara, som är i fråga att tullbeläggas, har Board of Trade frihet avgöra, vilken betydelse bör tillmätas detta utlåtande.

Den egentliga beslutanderätten beträffande utfärdande av valutatullförordningar tillkommer underhuset, och Board of Trade's funktion därvid inskränker sig till att upprätta förslag härom. Men om underhuset ej är samlat eller är ajournerat och mer än en månad av ajourneringen återstår, då behov av dylik förordning uppstår, äger Board of Trade utfärda densamma. Den upphör dock att gälla, om ej underhuset inom en månad efter sedan det samlats godkänner densamma med eller utan ändring; dock har underhusets beslut därvid ej tillbakaverkande kraft.

Varje särskild förordning om valutatull gäller för den tid, som i densamma angives, dock högst tills tre år efter lagens antagande förflutit. Board of Trade kan emellertid dessförinnan helt eller partiellt upphäva

dylik förordning, men först efter det sakkunnig nämnd avgivit utlåtande. Även när en förordning, vars giltighetstid utlupit, skall prolongeras, skall sådan nämnd först avgiva utlåtande.

Tullavgiftens storlek är bestämd i lagen och utgör $33 \frac{1}{3}$ % av varans värde, detta alldeles oberoende av differensen mellan det pris, vartill varan säljes i England, och det engelska tillverkningspriset.

Det tillkommer tullmyndigheten att beräkna importerad varas värde i och för tullavgiftens bestämmande, och därvid gäller, att såsom varans värde skall betraktas det pris, som varan skulle betinga, då den levereras med betald frakt och försäkring å tullnederlag i importhamnen. Uppstår tvist om varas värde, skall denna tvist hänskjutas till en skiljedomare, som utses av lordkanslern och vars utslag ej får överklagas.

Har vara varit under bearbetning i flera länder, bland vilka något eller några äro sådana, som avses i förordning om valutatull å varan, skall densamma påläggas valutatull, om det ej styrkes, att minst 25 % av varans värde vid den tidpunkt, då varan exporterades till England, är att hänföra till tillverkningsprocesser, som varan undergått, sedan den sist lämnade land, med avseende å vilket den ifrågavarande förordningen är tillämplig. Har vara utförts från England för att i annat land undergå bearbetning och därefter återinföres till England, skall varan med hänsyn till frågan om erläggande av valutatull anses vara tillverkad i det främmande landet, med rätt dock för reimportören att — om han styrker varans värde vid utförseln från England, dess identitet samt att ingen tull- eller skatterestitution ägt rum vid utförseln — erhålla restitution av så stor del av erlagd valutatull, som motsvarar $33 \frac{1}{3}$ % av summan av varans värde före dess utförsel samt frakt och försäkring i och för utförseln.

Därjämte finnas bestämmelser om restitution av valutatull i vissa andra fall, men bland dessa fall ingår ej det, att varan i ett särskilt fall icke sålts till lägre pris än som motsvarar den engelska tillverkningskostnaden.

Skulle tvist uppstå, om importerad vara hör till varuslag, som är belagt med valutatull, skall även denna tvist avgöras av skiljedomare på sätt ovan angivits beträffande tvist om varas värde. —

Enligt senaste meddelanden har the Safeguarding of Industries Act i sin helhet mottagits med synnerligen skarp kritik från skilda håll, och det vill synas som om utsikterna för att den del därav, som avser skydd mot valutadumping, någonsin skulle komma att träda i tillämpning vore skäligen små. Lagen anses tekniskt sett vara mindre lycklig, och för övrigt synes man å industriellt håll ställa sig jämförelsevis likgiltig med avseende å dess tillämpning. Förklaringen härtill torde vara att finna dels i den allmänna misstron beträffande lagens effektivitet, dels ock i en viss motvilja mot den undersökning, huruvida orsakerna till industriernas svårigheter verkligen äro att hänföra till valutadumping från utlandet och ej äro en följd därav, att tillverkningen inom näringsgrenarna

ifråga icke drives med skälig effektivitet och ekonomi, vilken i lagen uppställas såsom en nödvändig förutsättning för att förordning om valutautull på viss vara skall kunna utfärdas.

Av de förslag till skyddsåtgärder mot valutadumping, som framlagts i övriga europeiska länder, men vilka hittills icke föranlett något positivt beslut från statsmakternas sida, må här nämnas dem, som framkommit i Norge, i Danmark och i Holland.

Frågan har i *Norge* varit föremål för behandling dels av Tolltariffkommissionen och dels av den s. k. Valutadifferencekomitéen. Tolltariffkommissionen fann för sin del, att en provisorisk förhöjning av nu gällande tullsatser enligt ett system med tillägskoefficienter vore det lämpligaste skyddsmedlet mot valutadumping. Under frågans behandling framkommo emellertid inom kommissionen förslag till åtgärder av annat slag. Kommissionen ansåg sig dock sakna befogenhet att taga dessa förslag under närmare övervägande. Regeringen tillsatte då i juni 1921 Valutadifferencekomitéen, som erhöi i uppdrag att verkställa en utredning angående huruvida det vore möjligt att genom importavgifter eller på annat sätt söka avhjälpa den vanskliga ställning, vari näringslivet råkat på grund av konkurrens från länder med i förhållande till den norska kronan särskilt låg valuta.

Under utförandet av detta uppdrag gjorde sig skilda uppfattningar gällande inom kommittén såväl i fråga om de principiella spörsmålen som ock rörande de ifrågasatta åtgärdernas praktiska genomförande. Kommitténs majoritet, som utgjordes av fyra av dess tio medlemmar, fann, att åtgärder mot valutadumping omedelbart borde vidtagas, i första hand för att motarbeta den rådande arbetslösheten och i andra hand för att förhindra en ödeläggelse av vissa grenar av den norska industrien. Åtgärderna borde bestå i att vissa varor, nämligen olika slag av textilvaror, elektriska maskiner, andra maskiner, järn- och metallvaror samt porslins- och lervaror, belades med importförbud. Licenser skulle emellertid givas i obegränsad utsträckning mot erläggande av valutaavgifter, som varierade efter exportland och varuslag och som fastställdes av regeringen efter hörande av ett för ändamålet tillsatt valutaimportråd.

Av kommitténs sex övriga medlemmar voro tre av den uppfattningen, att ett sådant system med licensavgifter för varor från vissa främmande länder, som föreslagits, skulle kunna medföra så ogynnsamma följder för Norges handelsintressen i allmänhet, att ett dylikt system icke vore att tillråda. Därest åtgärder till industriens skydd befunes nödvändiga, borde dessa åtgärder givas en sådan form, att de riktade sig lika mot alla länder, exempelvis en provisorisk revision av tulltariffen.

Kommitténs trenne övriga medlemmar förklarade sig, trots stora betänkligheter, visserligen vilja försöksvis gå med på de åtgärder, som föreslagits, men uppställde för sin anslutning följande villkor:

- 1) "Importraadet maa faa en slik sammensætning, at arbejdere, forbrugere og det offentliges repræsentanter er i flertal.
- 2) Ordningen maa ikke benyttes som overgangsform til høiere toldsatser.
- 3) Av de som nyter beskyttelse maa ingen ha lov til at beregne avance paa beskyttet produktion. En skarp priskontrol iverksettes.
- 4) Ordningen maa være av ren midlertidig art og kunne ophæves saasnart det viser sig, at den ikke virker til sin hensigt.
- 5) Det maa være en absolut forudsætning, at kun de bedrifter, som i normale tider er konkurrancedygtige og samfundsnyttige, medtas.
- 6) Det i almindelighet benyttede antal arbejdere bør skaffes sysselsettelse.
- 7) At arbejdere ved vedkommende bedrift faar anledning til at kontrollere de fra bedriften indsendte opgaver.
- 8) De nu i landet eksisterende varelagere maa undergis en skarp priskontrol, slik, at ikke priserne blir forhøiet paa grund av importavgiften.
- 9) De ved importavgiften indkomne belöp bör anvendes til at avhjelpe arbeidsløsheten og dens følger.
- 10) Der maa ikke uten Importraadets samtykke gis tilladelse til at bedrifter, der er beskyttet ved valutaavgift, sender raastof og halvfabrikata til utlandet for at faa færdigarbeidet varer til salg her i landet."

Varken Tolltariffkommissionens eller Valutadifferencekomitéens forslag till åtgärder blev av norska regeringen antaget såsom dess förslag. Kommittéernas betänkanden endast överlämnades till stortinget i form av en stortingsmeddelelse. Denna blev av stortinget behandlad å sammanträde den 28 september, varvid i enlighet med finanskommitténs förslag beslöts, att meddelelsen skulle läggas till protokollet men därjämte att hemställan skulle göras till regeringen att fortsätta utredningen i ämnet och eventuellt framlägga förslag för nästkommande storting.

I *Danmark* ha under innevarande år riktats upprepade hänvändelser till regeringen med begäran om vidtagande av åtgärder till mildrande av den industriella krisen. Regeringen har emellertid enligt uppgift i danska pressen förklarat, att den för sin del anser de hjälpmedel, som ifrågasatts — importreglering, temporära tullförhöjningar och valutaavgifter — vara varken ändamålsenliga eller genomförbara.

Under sista tiden har inom handelsministeriet, på grundval av material, som industrirådet ställt till förfogande, verkställt en utredning rörande industrikrisen och de möjligheter, som må förefinnas, att genom åtgärder av annat slag än de ovan angivna bereda industrien hjälp i dess svåra nödläge. I det betänkande, som i ämnet utarbetats men på begäran av

industrirådet ännu icke offentliggjorts, har, enligt uppgift i pressen och enligt meddelande av handelsministern i folketinget, i åtta särskilda punkter angivits vilka åtgärder, som regeringen ansett för närvarande från statens sida kunna ifrågakomma härutinnan. Då emellertid dessa helt falla utanför ramen av här behandlade frågor, synes det icke påkallat att i detta sammanhang ingå på en närmare redogörelse därför.

Det *holländska* industrirådet föreslog våren 1921, att vid bestämmande av värdet i holländskt mynt av importerade varor för beräkning av tullen värdet ej skulle fastställas efter dagskursen utan efter en bestämd kurs, som regeringen för viss termin skulle fastställa och som skulle giva uttryck åt utländska penningars köpkraft i det egna landet, ställd i jämförelse med köpkraften av holländska penningar därstädes.

Det är därvid att märka, att flertalet tullsatser i Holland äro beräknade efter varans värde, vilket givetvis är ett villkor för att den föreslagna åtgärden skulle kunna verka såsom skydd mot valutadumping.

Industrirådets förslag har icke föranlett någon åtgärd.

Vad därefter utomeuropeiska länder beträffar, så har man i *Canada*, vars tulltaxa likaledes huvudsakligen upptager värdetullar, slagit in på den av holländska industrirådet förordade vägen. Där har nämligen antagits en lag, enligt vilken tull å varor, som importeras från länder med valuta, som sjunkit till mindre än hälften av parikursen, skall betalas efter en kurs motsvarande 50 % av denna. I *Canada* har man alltså liksom i *Spanien* infört automatiskt utgående differentiantullar gentemot länder med avsevärt försämrad valuta.

Vid behandlingen i *Förenta Staternas* kongress under förra delen av innevarande år av förslag angående provisorisk tulltariff framställdes i representanternas hus ett "förslag till valutadumpingskydd". Detta skulle ernås därigenom, att vid omräkningen i amerikansk valuta av värdet å importerade varor i och för fastställandet av det belopp, å vilket tull skulle beräknas, hänsyn icke toges till en starkare depreciering i förhållande till dollarn av någon utländsk valuta än 66 $\frac{2}{3}$ %. Förslaget antogs av representanternas hus men förföll sedermera, enär senaten icke godkände detsamma.

För närvarande föreligger till kongressens behandling ett förslag om "american valuation", som avser att på annan väg bereda skydd mot konkurrens från valutasvaga länder. Enligt detta förslag skall nämligen importvara i och för tullbehandlingen värderas icke efter fakturabeloppet eller det erlagda priset utan efter det pris, som vid importtillfället i *Amerika* betingas av motsvarande eller likartad amerikansk vara. De närmare detaljerna i förslaget äro ännu icke slutgiltigt utformade.

Som av ovanstående översikt framgår, hava på olika håll åtgärder av det mest skiftande slag ifrågasatts eller beslutats för att råda bot på de svårigheter, som näringslivet ansetts få vidkännas till följd av de abnorma

valutaförhållandena i vissa länder eller rättare till följd av den bristande överensstämmelsen mellan dessa länders utländska växelkurser och deras valutas inhemska köpkraft.

Man har prövat utvägen med generella tullförhöjningar, avpassade så, att de skolat företrädesvis drabba importen från de valutasvaga länderna; eller man har, såsom i Frankrike, medelst utnyttjande av dubbel-tariffsystemet sökt nå samma mål, även i detta fall dock utan att formellt införa en differentialbehandling av ifrågavarande länder. I andra fall hava åtgärder antingen vidtagits eller föreslagits, som även i formen mera direkt riktat sig mot konkurrens från länder med starkt deprecierad valuta, vare sig dessa åtgärder, såsom i Belgien, bestått i vissa bestämda tilläggstullar å importvaror från visst land eller, såsom i Spanien, Canada och Förenta Staterna, i tullar, som bestämts skola utgå i visst förhållande till graden av depreciering hos de exporterande ländernas valuta, eller ock, såsom i Storbritannien, i tullar, som avsetts att utgå endast i vissa särskilda fall efter ansökan från de av konkurrensen träffade näringsidkarna och efter förutgången noggrann undersökning. Till sistnämnda grupp av åtgärder torde även böra räknas den i Schweiz genomförda importregleringen.

Det är emellertid anmärkningsvärt, att i intet land, där skyddsåtgärder av ifrågavarande art föreslagits eller genomförts, man härmed kommit att uteslutande träffa den särskilda form av konkurrens, som, enligt vad förut anförts, bör innefattas i uttrycket valutadumping, utan att man överallt stannat vid föranstaltningar, där valutadeprecieringen i och för sig gjorts till förutsättning och norm för åtgärderna. Detta förhållande förtjänar att särskilt påpekas, därför att det torde i viss mån bekräfta den i det föregående hävdade uppfattningen om svårigheten att utfinna sådana regler för valutakonkurrenskydd, vilka träffa vad det här i verkligheten gäller att träffa, nämligen valutadumpingen i egentlig mening.

De ekonomiska följderna av differentialtullar mot valutadumping.

Det torde ej råda tvivel om att valutadumping kan utgöra en medverkande faktor till det starka och allmänna prisfall, som i särskild grad präglar det ekonomiska läget både i vårt land och i andra länder alltsedan hösten 1920. För det första är det givet, att själva importen av utländska varor till ett pris, som understiger produktionslandets reala kostnader, i hög grad försvårar verksamheten för de inhemska näringar, som framställa samma produkter. Likväl torde detta icke vara den huvudsakliga olägenheten av företeelsen. Kommittén har visserligen i det föregående framhållit, att valutadumping i vårt land otvivelaktigt förekommer i viss utsträckning ävensom att detta möjligen bereder vissa svenska näringar allvarliga svårigheter. Men verkningarna sträcka sig för det andra även utanför det område, som härav bestämts. Därtill kommer nämligen även det förhållandet, att ej blott leveransen av utan själva anbuden på varor till särskilt låga priser från länder med deprecierad

valuta måste anses ägnade att verka i prissänkande riktning. De avhålla nämligen köparna från att täcka sina behov med inhemska varor; och även om de utländska anbuden till sist icke skulle effektueras eller åtminstone föranleda leverans till högre pris eller vid en senare tidpunkt än anbuden innehållit, ha dessa likväl gjort sin verkan gällande i prissänkande riktning. Under den förutsättningen, att en effektiv differentiantull mot valutadumping visade sig möjlig att genomföra, skulle sannolikt denna verkan av de utländska anbuden betydligt försvagas. Den svenske köparen skulle nämligen då sannolikt räkna med den prisstegring på den importerade varan inom landet, som bleve följden av tullen. Och till och med den osäkerhet, som kunde bliva följden av ett skydd mot valutadumping, kunde visa sig ägnad att avskräcka från import och därigenom bliva ett medel att försvaga priset. Med priset försvagande eller upphörande skulle sannolikt arbetslösheten och den inhemska produktionens svårigheter också komma att inskränkas.

I fråga om valutatullarnas inverkan på olika näringsgrenar måste man emellertid fasthålla, att de medföra lättnad enbart i fråga om sådana näringar, som helt och hållet eller företrädesvis arbeta för inhemsk avsättning och som samtidigt icke genom tullarna få sina egna produktionskostnader höjda, resp. icke höjda i större utsträckning än priserna på deras produkter. För övriga grupper av näringar ställer sig läget annorlunda.

Vad först beträffar exportindustrierna, framhållas från många håll de stora olägenheter, som vållas dessa industrier till följd av det abnorma valutaläget. Men detta beror av möjligheten för länder med deprecierad valuta att konkurrera icke på vårt eget lands utan på andra länders marknader. Och det ligger i sakens natur, att svenska valutatullar ingenting förmå emot ett dylikt läge. Men ej nog härmed. Exportindustriernas svårigheter kunna icke undgå att i starkare eller svagare grad ökas genom att svenska valutatullar påläggas. Berörda industrier bliva nämligen alltid för sina produktionskostnader beroende av priserna inom landet, och om dessa höjas eller hindras att sjunka så som de eljest skulle hava gjort, blir avståndet mellan exportindustriernas produktionskostnader och det pris, de kunna betinga sig, på ett för deras konkurrensförmåga ofördelaktigt sätt ändrat. De befinna sig alltså i ett annat läge till följd av valutatullar än de skulle göra, om valutaförhållandenas störande verkan helt och hållet kunna elimineras. Det vore tänkbart att avhjälpa denna i förhållande till vårt nuvarande läge försämrade situation genom exportpremier eller annat understöd åt exportindustrierna; men eljest torde läget nödvändigt bliva det nyss angivna.

I någon mån likartad är ställningen för sådana näringar, som väl arbeta för inhemsk avsättning men få sina produktionskostnader höjda genom valutatullar, utan att för egen del kunna draga någon nytta av dylika. Främst bland dessa torde jordbruket böra nämnas. Denna stora

näring är i hög grad avnämare av industriprodukter och finge alltså sina produktionskostnader höjda genom en valutatull på industriprodukter. Å andra sidan är det icke sannolikt, att en sådan tull skulle få väsentlig betydelse för jordbrukets egna produkter, då importen därav ej i större utsträckning härstammar från länder med sjunkande valuta.

Vad närmast beträffar handeln, ligger valutatullarnas betydelse i främsta rummet i det moment av osäkerhet, som de oundgängligen måste tillföra näringslivet. Handeln innebär i sig själv många svår- eller oberäknliga faktorer, och detta isynnerhet under nuvarande förvirrade internationella handelsförhållanden. Valutatullarna äro avsedda att utjämna dessa störande faktorer och skulle nå detta mål, om de alltigenom kunde tillämpas med fullständig precision. Men detta torde få anses otänkbart. Valutatullar kunna på sin höjd i stora drag antagas träffa rätt, medan oundgängligen en hel del av de individuella fallen skulle komma att drabbas antingen för starkt eller för svagt av de ifrågasatta åtgärderna. Och därigenom vore det redan antydda nya osäkerhetsmomentet infört i handelsverksamheten. Genom spekulation t. ex. i en prisförhöjning, kunde nämligen en större mängd varor införas än som lämpligen funne avsättning inom landet, en företeelse, vars skadliga verkningar tillräckligt åskådligt framträtt under den senast förflutna tiden, ehuru orsakerna då varit andra. Förekomsten av frihamnar och transitonederlag bereda ökad möjlighet för detta slags spekulation. Och än mer ökas risken härav, när tullbeloppen växla icke blott i tiden utan även gentemot olika länder. Ständiga tendenser att kringgå valutatullen mot ett särskilt land skulle uppträda och finge mötas genom ursprungsbevis, som måste ordnas med starka kontrollåtgärder, om de ej skulle utgöra en premiering av mindre samvetsgranna importörer. Ursprungsbevis av ett dylikt slag skulle åter bereda handeln avsevärda svårigheter.

Sist kommer frågan om valutatullarnas betydelse för den ekonomiska konjunkturen eller det ekonomiska läget som helhet betraktat. Enhetligheten i detta läge är för närvarande större än vanligt; den allmänna depressionen har, åtminstone intill för ett par månader sedan, gjort sig gällande över näringslivets hela område med få undantag. Det gäller alltså, huvida depressionen i någon större grad har sin rot i förhållanden, som sammanhännga med utländsk import eller överhuvud med åtgärder, som låta sig avhjälpas genom valutatullar. Därvid bör till en början sägas, såsom redan förut framhållits, att det allmänna priset i någon mån skulle kunna tänkas försvagat genom valutatullar, och detta även oavsett om priset beror på någon verklig import eller icke. Utöver detta har man kanske icke anledning att värdesätta valutatullarnas inverkan mycket högt. Kvantitativt är importen som helhet nämligen för närvarande icke ovanligt stor; och om den än kan anses stor i förhållande till vad man kallar köpkraften inom landet, så beror den minskade köpkraften just på konjunkturläget och skulle göra sina ofördelaktiga verk-

ningar gällande även utan import. Därtill kommer emellertid vidare, att anledning knappast förefinnes att betrakta den större delen av den effektiva importen såsom verkan av valutadumping. Kommittén kommer därför till den slutsatsen, att valutatullarnas väsentliga inverkan på det allmänna konjunkturläget huvudsakligen skulle komma att bestå i deras förmåga att mildra det allmänna prisfallet.

*Differen-
tialtullar-
nas fören-
lighet med
gällande
handels-
traktater
och de
handels-
politiska
följderna
av sådana
tullar.*

(Denna del av kommitténs utlåtande är, såsom berörande förhållandet till främmande makter, av hemlig natur och uteslutes här.)

Den av kommittén verkställda utredning av frågan om differentialtullar såsom skydd mot valutadumping, för vilken nu redogjorts, har ådagalagt de mycket stora vanskligheter, som förefinnas, att klart och motsägelseöst angiva karaktären av nämnda företeelse och kriterierna på dess förekomst i särskilda fall, liksom även, såsom en följd härav, svårigheten, för att ej säga omöjligheten, att bestämma i vilka fall och i vilken omfattning valutadumping hittills gjort sig gällande i vårt land. Kommittén har i sistnämnda hänseende nödgats inskränka sig till att uttala, att, enligt dess förmenande, valutadumping under senaste tiden i viss utsträckning förekommit från Tyskland, ävensom att svenska för den inhemska marknaden arbetande industriföretag därigenom möjligen blivit allvarligt skadade. Dessutom har emellertid kommittén ansett sig kunna uttala, att den valutadumping, vars existens den ansett sannolik, otvivelaktigt sträckt sina verkningar vidare än till endast nyssnämnda grenar av svenskt näringsliv, i det att den medverkat till det allmänna prisfall, som ju utgör huvudorsaken till den för alla näringsgrenar kännbara depressionen.

*Samman-
fattning.*

Då det gällt att taga ståndpunkt till frågan om införandet av differentialtullar till skydd mot valutadumping, har kommittén låtit sig angeläget vara att göra sig noggrant underrättad om de åtgärder, som vidtagits eller påtänkts i andra länder, vilka liksom Sverige ansett sig ha kännning av sådan konkurrens, och har kommittén ovan lämnat en utförlig redogörelse för dessa åtgärder. Det framgår av densamma, att man överallt, där man haft anledning att i lagstiftningsväg sysselsätta sig med denna fråga, ytterst ofullkomligt lyckats att lösa uppgiften, och

att i intet enda fall en lagstiftning åvägabragts, som varit ägnad att effektivt träffa just ifrågavarande form av utländsk konkurrens.

Redan detta talar för, att svårigheterna att tekniskt utforma en lagstiftning av denna art, måste vara mycket stora. Men även antaget, att det vore i någon mån möjligt att åstadkomma en tekniskt sett tillfredsställande sådan lagstiftning, finner kommittén de olägenheter, som skulle vara förbundna därmed, vara mycket betydande. Gagnet därav skulle i huvudsak tillkomma allenast de av valutadumping träffade hemmamarknadsindustrier, för vilkas produkter valutatullar bragtes i tillämpning. Måhända skulle de ock i viss utsträckning vara till nytta även för andra grenar av näringslivet genom att bidra till en mildring av det allmänna priset. Men de skulle icke desto mindre medföra direkt skadliga verkningar såväl för exportindustrierna som för de för hemmamarknaden arbetande näringsgrenar, vilka icke genom sådana tullar kunde erhålla kompensation för sina därigenom stegrade produktionskostnader. Härtill komma de olägenheter för handeln, som kommittén ovan utförligt påvisat.

I fråga om de handelspolitiska synpunkter, som i detta sammanhang böra tagas i betraktande, har kommittén kommit till det resultatet, att viktiga omständigheter förefinnas, vilka mana till försiktighet härutinnan.

Då kommittén alltså, på grund av det ovan anförda, funnit övervägande skäl tala emot, att för närvarande åtgärder av här ifrågavarande art vidtagas, har kommittén dock ansett, att förhållandena möjligen framdeles kunna bliva sådana, att behovet därav kommer att göra sig starkare gällande och att då de här anförda betänkligheterna böra få vika för högre hänsyn. Kommittén har därför ansett det vara av betydelse, att för en sådan eventualitet lagförslag i tid utformades, vilka kunde vid behov framtagas och bringas i tillämpning.

Kommittén får alltså såsom resultat av den i ämnet verkställda utredningen förklara,

att den icke kan tillstyrka, att differentialtullar till industriens och jordbrukets skydd mot valutadumping under förhandenvarande förhållanden införas, men att åtgärder böra vidtagas för utarbetande av förslag till en beredskapslagstiftning att vid förändrade faktiska förhållanden eventuellt tjäna angivna syfte.

Med det ovan anförda har den i herr statsrådets skrivelse först uppställda frågan besvarats. Rörande det senare i samma skrivelse berörda spörsmålet om införandet i tulltaxan av dubbla tariffier anhåller kommittén att framdeles få inkomma med utlåtande.

I anledning av det slut, vartill kommittén här ovan kommit rörande frågan om differentiantullar mot valutasvaga länder, hava särskilda yttranden avgivits av herrar Davidson, Nilsson och Wohlin.

Herr *Davidson* anförde:

“Den synpunkt, som i främsta rummet varit bestämmande för mig, då jag avgivit min röst för det av kommittén fattade beslutet, har varit, att, så länge övriga länder ej vidtagit skyddsåtgärder mot valutadumping, även Sverige kan och bör bära sin andel av de menliga verkningarna av valutadumpningen, men att, i samma mån som övriga länder ändra denna sin hållning och vidtaga skyddsåtgärder, förhållandet blir ett annat; skulle alla övriga länder utom Sverige förfara på nämnda sätt, kunde det hända, att Sveriges näringsliv komme i verkligt nödläge.

Om en sådan situation skulle inträda, skulle de olägenheter, som äro förenade med användning av valutatullar såsom skyddsmedel mot valutadumping, förlora en stor del av sin relativa betydelse. När landets näringsliv är i verklig fara, spela nämnda olägenheter, så stora de än i och för sig må vara, en jämförelsevis ringa roll. Av samma skäl kan det även bli fråga om att den omständigheten, att det är förenat med stora svårigheter att särskilja verkningarna av valutadumping från verkningarna av andra orsaker, ej må tillmätas samma vikt som för närvarande.

Därtill kommer att det är högst sannolikt, att om alla länder vidtaga effektiva skyddsåtgärder, de med valutatullar förenade olägenheterna skulle högst ansenligt minskas, enär i sådant fall valutatullarna ej på långt när behövde bli av så växlande storlek som om valutatullar under nuvarande förhållanden skulle komma till användning.

Då en situation av den art, att det kan bli anledning för vårt land att vidtaga åtgärder mot valutadumping, relativt hastigt kan inträda, torde det vara skäl att redan nu söka åstadkomma en *beredskapslagstiftning*, vilken sålunda blott *möjliggör* ett snabbt utfärdande av föreskrifter mot valutadumping, när sådana bli erforderliga.“

Herrar *Nilsson* och *Wohlin* anförde:

“Med instämmande i vad kommittén i sitt förevarande betänkande anført få vi såsom vår särskilda mening uttala, att en beredskapslagstiftning, som den av kommittén ifrågasatta, av i öppen dag liggande skäl skulle komma att få vida mindre praktisk betydelse för vår jordbruksnäring än för vår industri och att jämsides med sagda beredskapslagstiftnings utarbetande åtgärder av annat slag till vårt jordbruks skyddande böra tagas under övervägande.“

I detta ärendes behandling hava deltagit herr ordföranden Fryxell, herrar vice ordförandena Themptander och Vennersten samt herrar ledamöter Björnsson, Davidson, Engberg, Ericsson, Heckscher, Hjort, Huldt, Lembke, Ljungman, Månsson, Nilsson, Rehn, Röing, Sachs och Wohlin.

Tull- och traktatkommittén

K. A. FRYXELL.

Karl Åmark.

*Bilaga.***Utredning****angående innebörden av och förutsättningarna i allmänhet för valuta-dumping samt möjligheten att motverka sådan dumping.**

I min egenskap av medlem av det arbetsutskott, som har att avgiva förslag i nedanberörda ärende, får jag härmed avgiva följande yttrande rörande den fråga, som i skrivelsen den 25 sistlidne juni från chefen för handelsdepartementet i främsta rummet förelagts kommittén till utredning, nämligen huruvida de nu rådande industriella svårigheterna till någon väsentlig del härleda sig från konkurrensen från länder med deprecierad valuta, och huruvida skydd mot denna konkurrens kunde och borde lämnas den svenska industrien genom särskilda tilläggstullar gent emot dylika valutasvaga länder.

Depreciering av ett lands valuta är dels absolut, dels relativ.

Absolut depreciering föreligger, när ett lands valuta försämras i förhållande till en antagen norm, relativ åter, när ett lands valuta försämras i förhållande till ett annat lands. Om alla länders valutor deprecieras i lika grad i förhållande till en gemensam norm, uppstår alltså icke relativ depreciering. En relativ depreciering kan vidare uppstå, icke blott om något eller några länder absolut *depreciera* sina valutor, utan även om något eller några land *appreciera* sina; i sistnämnda fallet framstå övriga länders valutor såsom relativt deprecierade *i förhållande till* de länders valutor, som apprecierats.

I den fråga, som kommittén har att behandla, gäller det verkningarna av relativ depreciering.

Emellertid blir verkan av en relativ depreciering av ett lands valuta icke densamma under alla förhållanden.

När ett lands valuta deprecieras kan denna process försiggå på olika sätt.

Före världskriget voro, som bekant, flertalet länders penningväsenden ordnade så, att växelkurserna mellan dessa länder förblevo väsentligen fixa. Ja, de rubbningar från den fixa punkten, som voro möjliga, voro så ytterst små, att de praktiskt taget icke betydde något, och de hade

kunnat, såsom de tre skandinaviska staternas inbördes penningpolitik visade, utan svårighet helt förhindras.¹

Är det blott fråga om förhållandet mellan sådana länder, mellan vilka växelkurserna äro fullt fixa — t. ex. mellan länder med fullt utbildad rationell guldmyntfot och rationellt ordnande av likviden av mellanhavanden mellan länderna — kan den relativa deprecieringen av ett lands valuta endast framträda i formen av en stegring av varupriserna i detta land i förhållande till varupriserna i de övriga länderna. Därigenom blir de övriga ländernas konkurrens på det depreciérande landets marknad kraftigare än förut, och detta fortvarar, tills genom denna konkurrens jämviktsrelationen mellan dessa länders prishivåer återställts, vilket förmedlas genom överflyttning av vederbörlig mängd guld från landet med den depreciérande valutans till de övriga länderna. Detta återställande av ifrågasvarande jämviktsrelation sker sålunda på det sätt, att genom denna överflyttning av guld från det depreciérande landet till de övriga länderna dessa senares valutor också undergå en, ehuru lindrigare, depreciéring, under det att det i första hand depreciérande landets valuta genom denna guldoöverflyttning något förbättras. De övriga länderna kunna under detta system icke från sig avvärja denna från det i första hand depreciérande landet kommande depreciéringssmitta, utan måste underkasta sig densamma, blott mildrad genom att depreciéringen fördelas på så många länder.

I det nu behandlade fallet är någon *starkare* relativ depreciéring av ett lands valuta i allmänhet ej möjlig, ty så snart de första tecknen på en dylik valutadepreciéring uppträda i något land, skulle de reagerande krafterna omedelbart sätta sig i rörelse och utjämna den relativa depreciéringen.

Denna utjämning sker emellertid på sådant sätt, att det blir konkurrensen från de länder, som *icke* depreciérat sina valutor, vilken blir besvärande för det land eller de länder, som depreciérat sina valutor, och icke tvärtom. Detta fall av relativ depreciéring hör sålunda icke till dem, som i skrivelsen från chefen för handelsdepartementet avsetts.

När ländernas valutors inbördes värden icke äro så sammanbundna med varandra, att växelkursernas fixhet är garanterad, utan de olika ländernas valutor äro i detta hänseende självständiga gent emot varandra — såsom förhållandet är beträffande länder med pappersmynt — får den relativa depreciéringen av ett lands valuta två uttryck, dels, som nyss, en ensidig höjning av landets varuprisnivå, dels även en höjning av landets utländska växelkurser (resp. sänkning av övriga länders växelkurser på detta land).²

¹ Detta sammanhängande faktiskt med myntunionen mellan dessa länder, men myntunionen var dock ej nödvändig förutsättning för denna anordning.

² Före kriget voro guldländernas växelkurser, som sagt, icke fullt fixa: en depreciéring av ett guldlands valuta kunde därför framträda i form av en höjning av dess utländska växelkurser, men blott inom en mycket ringa marginal (intill den övre guldpunkten).

Men under dessa förhållanden kunna två olika slag av fall föreligga. nämligen dels sådana fall, där den relativa valutadeprecieringen i ett land *först* framträder i en *ensidig* stegring av landets varuprisnivå, medan höjningen av landets utländska växelkurser blir en följd av denna ensidiga stegring av prisnivån — dels sådana fall, där den relativa valutadeprecieringen *först* gör sig gällande i höjningen av landets utländska växelkurser och stegringen av landets prisnivå blir en *följd* av denna *primära* verkan av valutadeprecieringen. Dessa två slag av deprecieringar kunna försiggå samtidigt, vid sidan av varandra. Sålunda försiggår i Tyskland bl. a. av finansiella skäl en depreciering av förra slaget (således inifrån), medan den spekulerande allmänhetens uppfattning av tyska valutans framtidsvärde framkallar en depreciering av den senare arten. Den förra arten försiggår jämförelsevis långsamt och jämnt både beträffande prisstegringen och den därav framkallade växelkursstegringen, den senare ger anledning till häftiga starka språng i växelkurserna. (Från den 14 juli till 14 september i år steg kursen i Tyskland på Sverige från omkring 1 570 till omkring 2 230 mark per 100 kr., d. v. s. 50 %.)

Vidare må erinras om att båda dessa kausalsammanhang mellan prisnivåändring och växelkursändring kunna genom vissa anordningar hävas, så att en prisnivåstegring ej kommer att framkalla stegring av växelkursen, eller växelkursstegring en stegring av prisnivån. Det får också antagas såsom möjligt, att genom vissa, svagare anordningar den tidsperiod, som förflyter, innan deprecieringen är fullbordad, kan förlängas, d. v. s. den tid, som en primär prisstegring behöver för att framkalla motsvarande växelkursförhöjning, eller som en primär växelkursförhöjning behöver för att framkalla motsvarande prisstegring.

När deprecieringen *först* framträder i form av en höjning av prisnivån, verkar denna höjning, så länge landets utländska växelkurser icke vederbörligen stigit, såsom en premie åt importen till det depreciérande landet och såsom ett hinder för exporten därifrån; men genom det därav uppkommande importöverskottet (efter värde räknat) framkallas den höjning av landets utländska växelkurser, vilken betager den ensidiga varuprisnivåstegringen förmågan att vidare främja importen till landet och hämma exporten därifrån. Verkningarna i detta fall ha sålunda, att börja med, en viss likhet med verkningarna i det förut behandlade fallet. dock med den skillnaden, att den funktion, som i det förut behandlade fallet utövas genom penningöverflyttningen (i form av guld) från det depreciérande landet till de övriga länderna, i föreliggande fall fullgöres genom höjningen av de utländska växelkurserna i det depreciérande landet (resp. sänkningen i de andra ländernas växelkurser på det depreciérande landet). Men denna olikhet medför en bestående skillnad mellan de båda fallen, i det att i det förut behandlade fallet den relativa deprecieringen undanröjes genom att alla ländernas valutor depreciéras, under det att i det föreliggande fallet den *relativa* valutadeprecieringen i det depreciérande

landet blir bestående, men prisnivåstegringen i detta land förlorar sin kraft att inverka på handeln med andra länder, så snart vederbörlig höjning av de utländska växelkurserna inträtt.

Även i detta fall är det det land eller de länder, som depreciera sina valutor, vilka bli utsatta för en kraftigare konkurrens än förut från övriga länder. Ej heller i detta fall föreligga sålunda de förhållanden, som i skrivelsen från handelsdepartementet avsetts.

Förhållanden av sistnämnda art föreligga däremot i de fall, då den relativa deprecieringen av ett lands valuta först gör sig gällande i höjandet av landets utländska växelkurser (resp. sänkning av övriga länders växelkurser på detta land). Så länge varuprisnivån i landet icke stigit, innebär höjningen av landets utländska växelkurser en premie åt exporten från detta land och ett hinder för importen till landet, och därigenom stärkes det ifrågavarande landets "konkurrenskraft" på andra länders marknader, medan dessa senares "konkurrenskraft" på landets marknad försvagas. Dessa fall äro sålunda de, som i skrivelsen från handelsdepartementet avses, i det att det här blir konkurrensen från det land, vars valuta är under depreciering, som blir "farlig" för övriga länder.

Detta förhållande beror på att, så länge det blott är *växelkurserna* i det ifrågavarande landet som stigit, under det att landets varupriser ännu äro oförändrade, deprecieringen av landets valuta ej är fullständigt genomförd, i det att denna valuta sjunkit blott i förhållande till de andra ländernas valutor och till varorna i dessa andra länder, men däremot icke i förhållande till landets egna varor. Höjningen av landets utländska växelkurser innebär alltså blott, att deprecieringen av landets valuta endast till hälften är genomförd.

"Farligheten" av detta tillstånd för andra länder förefinnes sålunda endast så länge och i den mån som den andra hälften av deprecieringen av det ifrågavarande landets valuta ännu icke är fullbordad, d. v. s. landets varupriser icke stigit i paritet med dess utländska växelkurser. Det är sålunda endast under denna mellantid, som denna farlighet existerar. I och med att denna andra hälft av valutadeprecieringen genomföres, försvagas farligheten för andra länder, och den upphör alldeles, när landets varupriser höjts så mycket, att det normala förhållandet mellan varuprisnivå och växelkurser återställts.

Den "överlägsenhet" i konkurrensen med andra länder, som det deprecierande landet härvid äger, är sålunda icke en verklig överlägsenhet, utan blott beroende på att dess värdemätare försämrats i förhållande till andra länders, utan att landets varupriser justerats i överensstämmelse härmed. Denna "överlägsenhet" kan därför icke bli bestående, utan försvinner i den mån varupriserna stiga. Skulle det visa sig, att något av de andra länderna nödgades inskränka eller rent av överge näringsgrenar, i vilka de vore i verkligheten absolut eller relativt jämnställda med eller överlägsna det deprecierande landet, för att sedermera, då pris-

nivån i sistnämnda land stigit, åter utvidga resp. återupptaga dessa näringsgrenar, förefunnes alltså giltig anledning att taga i övervägande, om icke dylika meningslösa och i sig menliga omkastningar inom landets näringsliv borde förhindras.

För att rätt bedöma betydelsen av denna företeelse under den berörda övergångstiden mellan stigningen av det depreciierande landets utländska växelkurser och stegringen av dess varuprisnivå till harmoni med dessa höjda växelkurser (resp. varuprisnivåerna i övriga länder) äro följande förhållanden att beakta.

Denna utjämning förmedlas, som sagt, genom att det depreciierande landets export ökas och dess import minskas under övergångstiden.

Detta innebär, att om denna ökning av exporten och minskning av importen alldeles förhindras, så äger denna utjämning icke rum, d. v. s. det depreciierande landets varupriser komma *icke* att stiga med anledning av höjningen av dess utländska växelkurser.¹

Detta resultat kan åstadkommas på flera sätt, bl. a. genom användning av tullar och premier.²

Om det depreciierande landet själft vill åstadkomma detta resultat, måste exporten påläggas exporttullar av vederbörlig storlek och åt importen ges premier av motsvarande storlek. Följden härav blir en skillnad mellan å ena sidan varornas priser, då de säljas till och köpas från utlandet, och å andra sidan deras priser vid försäljning i den inhemska marknaden. Och denna skillnad blir *bestående* genom exporttullarna och importpremierna.³

Samma resultat skulle ock *kunna* åstadkommas från utlandets sida, om alla dessa länder samverkade enligt en gemensam plan. Utlandet skulle då belägga importen från det depreciierande landet med särskilda tullar av vederbörlig storlek och ge exporten till det depreciierande landet premier av vederbörlig storlek.³

För det depreciierande landet själft kräver ju dess eget sanna intresse, att dylika åtgärder vidtagas. Att sälja till utlandet varor till inlandspriserna, så länge dessa icke justeras i proportion till höjningen av landets utländska växelkurser, innebär ju i sak en försäljning till underpris.⁴ Att åter påskynda inlandsprisens stegring innebär att fullborda den depreciering av landets valuta, som påbörjats genom stegringen av dess växel-

¹ Om ett land fullständigt avstänger sig i handelsavseende till utlandet, blir dess valuta fullt oberoende av andra länders, och landet har då full frihet att gestalta sin prisnivå efter eget skön.

² Se ett meningsutbyte mellan Wicksell och undertecknad i Ekonomisk Tidskrift 1916 angående denna punkt (s. 268, 304, 347, 374).

³ Egentligen böra dessa medel kompletteras med två andra dels för att förhindra, att utlämnningar under vistelse i det depreciierande landet komma i åtnjutande av de låga inlandspriserna, dels beträffande skeppsfarten.

⁴ Detta påstående har som förutsättning, att den inledda valutadeprecieringen kommer att fullbordas genom allmän prisstegring. Sker ej detta, är påståendet icke riktigt.

kurser. Den ovannämnda prispolitiken är sålunda av största vikt för landet, men den är ej ensam tillräcklig, utan bör betraktas huvudsakligen såsom ett medel att hindra fortgången av den påbörjade deprecieringen av valutan, vilket därför bör kompletteras med åtgärder för att varaktigt stabilisera denna.

Om en dylik politik av effektiv art icke är att påräkna från det deprecierande landets sida, uppstår frågan, om övriga länder böra aktivt ingripa.

Första frågan därvid är, om det för dessa länder *såsom ett helt betraktade* föreligger fullt giltig anledning att på detta sätt ingripa.

De intressen, som äro av betydelse för sättet för denna frågas besvarande, äro av två slag, det ena av mer direkt art för dessa länder, det andra av mer indirekt art.

Dessa intressen beröras mer direkt i huvudsakligen följande riktningar.

Det deprecierande landets exportvaror utbjudas till priser, understigande de andra ländernas produktionskostnader för samma varor, och innebära därigenom en besvärande konkurrens med de näringsgrenar av samma art, som dessa andra länder bedriva. Betydelsen av denna punkt skärpes under nuvarande svåra depressionsperiod med de omfattande driftsinskränkningar, som redan av sistnämnda orsak framkallats. Därtill kommer, att denna konkurrens med underpris kan komma att verka kraftigare än som motsvarar den relativa storleken av de varumängder, som kunna av det deprecierande landet levereras till dessa underpriser, i det att blotta tillvaron av utbud till dessa låga priser stärker köparnas tendens att inskränka sina inköp till det yttersta under förhoppning om framtida ännu lägre priser, vilket, som bekant, kan leda till att priserna ytterligare sjunka.

För varje särskilt av dessa andra länder gäller det därvid ej blott avsättningen på dess egen marknad utan även på de övriga ländernas marknader. Slutligen beröres menligt exporten från dessa länder till det deprecierande landet samt dessa andra länders skeppsfarts konkurrens med det deprecierande landets skeppsfart på grund av den senares förmån av det deprecierande landets låga hemmapriser å förnödenheter och arbetskrafter.

Emot dessa verkningar står emellertid en viss fördel för de andra länderna, i det att deras konsumenter erhålla förnödenheter och en del av dess näringar produktionsmedel från det deprecierande landet till dess låga priser. För en del av dessa länders exportindustrier innebär detta ju en motvikt mot de ovan berörda nackdelarna.

Vid bedömande av dessa nackdelars och fördelars betydelse var för sig och inbördes är att beakta, att varje land blott har en i det hela bestämd produktionskraft. Om hela övriga världen iakttagert en fullt passiv hållning gent emot konkurrensen från de länder, som kunna komma ifråga att depreciera sina valutor på här ifrågavarande sätt, är det mycket

antagligt, att konkurrensens verkan skall på grund av detta förhållande bliva relativt ringa. Det kan därför med skäl göras gällande, att *under den här antagna förutsättningen* några särskilda åtgärder icke äro behöfliga, såvitt det blott gäller nämnda direkta intressen.

Men det finnes även ett mer indirekt intresse för de andra länderna såsom ett helt betraktade att reagera. Det är ju ett av alla länders affärsmän djupt känt behov att bringa ordning och fasthet i de internationella växelkurserna. Ett viktigt led i denna uppgift är att förmå åtminstone alla de i industriellt hänseende högre stående länderna att upphöra att vansköta sina valutor. Ty vanskötsel av dessa är den djupare grunden till även den form av depreciering, som här är under behandling. Den väl allmänaste orsaken till denna art av depreciering är allmänhetens misstro till ett lands valuta, och denna beror ytterst på nämnda grund¹. Bästa medlet, som står de övriga länderna till buds för vinnandet av nyssnämnda önskningsmål, torde vara att genom enhetlig samverkan förhindra, att de depreciierande ländernas export får något stöd av valutadeprecieringen. Även fastän faran därav för de övriga länderna in toto icke är så stor, att åtgärder i detta syfte blott på grund av denna fara vore indicerade, är dock sistnämnda uppgift av den betydelse, att den i och för sig väl motiverar dylika åtgärder. Det är också högst antagligt, att om all dylik illojal export mötes av särskilda importtullar, de depreciierande länderna skola finna, att det är fördelaktigare för dem att göra en början med stabiliseringen av sina valutor genom att själva upptaga de avgifter på exporten från dem m. m., som för någon tid kan vara för uppgiftens lösande erforderliga.

Det är ju icke uteslutet, att under vissa förutsättningar en dylik aktion mot ett depreciierande land från de övriga ländernas sida skulle kunna leda till en ytterligare depreciering av förstnämnda lands valuta i form av primär stegring av detta lands utländska växelkurser, och att detta skulle tvinga de andra länderna att ytterligare skärpa sina åtgärder. Detta resultat kan nog delvis bero på att de övriga ländernas aktion icke vidtagits med all den varsamhet som syftet, möjliggörande av en stabilisering av det depreciierande landets valuta, kräver, och detta vore ju ett betänkligt fel i denna aktion. Men iakttages all erforderlig varsamhet i aktionen, men resultatet ändock blir en fortgående valutadepreciering av här ifrågavarande art, torde detta förhållande böra tolkas såsom ett uttryck av att det depreciierande landet saknar förmåga och vilja att på rätt sätt sköta sin valuta, och då är det skäl för de övriga länderna att taga i övervägande, om icke en "ända med förskräckelse" vore att föredraga framför en "förskräckelse utan all ända".

En dylik samverkan mellan de andra länderna har emellertid icke varit på tal i någondera av de nämnda riktningarna — ej ens så, att dessa länder skulle förhålla sig rent passivt gent emot den här behandlade

¹ Se Wicksell, Växelkursernas gåta, i Ekonomisk Tidskrift 1919.

företeelsen. Möjligheten av en dylik samverkan är på grund härav ej att taga med i räkningen¹.

Praktiskt taget måste därför varje land för sig upptaga problemet till lösning i fråga om dess egna intressen. Men därvid blir problemet mer invecklat än det skulle varit, om alla länderna samverkade.

Denna skillnad beror på att, när ett land alldeles självständigt har att lösa problemet, det därvid måste taga hänsyn till ej blott hur de depreci-erande länderna förfara, utan ock vilka åtgärder de andra länderna vidtaga.

Vad förhållandet till de depreci-erande länderna själva beträffar, gäller detsamma som nyss: i den mån dessa själva vidtaga erforderliga åtgärder, bli dylika även för ett självständigt för sig agerande land överflödiga. Om detta underlättar eller försvårar problemet, i det fall att de depreci-erande länderna visserligen vidtagit åtgärder, men dessa icke äro tillräckliga, är en fråga, som längre fram beröres. Under alla förhållanden föreligga tillräckliga skäl för att ett land försöker att förmå de depreci-erande länderna själva att vidtaga fullt tillräckliga åtgärder i här ifrågavarande syfte, innan det börjar tillämpa egna skyddsåtgärder.

Blir resultatet, att endast det senare alternativet kan komma i fråga, måste vid avgörandet av frågan, om landet skall tillgripa dylika åtgärder, hänsyn tagas till huru andra länder förfarit eller komma att förfara. Grunden härtill är följande.

För att framställningen skall åskådligare angiva det relevanta vid proble-mets lösning, är det lämpligt att taga ett konkret exempel. Antag att endast Tysklands valuta depreci-erades på här ifrågavarande sätt och att alla andra länder utom Sverige vidtagit skyddsåtgärder mot Tyskland, vilka effektivt hindrade illojal export av här ifrågavarande art till dessa länder. Dessa skyddsåtgärder antas bestå i särskilda importtullar å varor från Tyskland av vederbörlig storlek och av premier för exporten till Tysk-land, också av vederbörlig storlek.

Hade Sverige också förfarit på samma sätt, skulle stegringen av Tysk-lands utländska växelkurser ej framkallat någon stegring av varupriserna i Tyskland, såsom förut visats.²

Men nu gör Sverige icke detta, utan intar fullständig passivitet gent emot detta handelspolitiska läge. Vad blir då följden?

Vidtog de övriga länderna inga särskilda skyddsåtgärder mot Sverige, skulle följden bli, att Tysklands export skulle ledas över Sverige och därifrån till andra länder samt att Sveriges export till Tyskland minska-des, men i stället de andra ländernas export till Tyskland i motsvarande grad ökades, varjämte Sveriges export till de andra länderna skulle ökas,

¹ Det finns dock ett exempel från senare tid på en dylik samverkan mellan ett flertal länder i ett syfte likartat med det här ifrågavarande, nämligen sockerkonventionen till för-hindrande av exportpremier för socker.

² Jfr dock sid. 27, not 3. — Det antas därvid ock, att varupriserna i Tyskland icke stiga på grund av *inifrån* kommande depreci-ering av valutan.

d. v. s. liksom Tysklands export skulle ledas över Sverige, skulle Sveriges export till Tyskland ledas över de andra länderna.

Men tydligt är, att detta skulle föranleda de andra länderna att tillstoppa det hål, som Sverige härvid representerade, genom att belägga importen från Tyskland över Sverige med samma särskilda tullar, som gällde för den direkta importen från Tyskland. Vad den ökade importen till dessa andra länder av svenska varor beträffar, skulle dess betydelse nog bli svårare att genomskåda, men ville dessa andra länder fullt konsekvent fortsätta på den inslagna vägen, skulle de belägga även detta tillskott i den rent svenska importen med särskilda importtullar. Såsom nämndes, skulle dessa andra länders export till Tyskland i följd av den uteblivna exporten från Sverige till Tyskland ökas, och detta skulle öka de belopp, som dessa andra länder hade att betala i exportpremier, så att detta belopp skulle överstiga intäkten av de särskilda importtullarna å tyska varor. Genom att belägga även tillskottsimporten från Sverige med särskilda tullar, skulle de få medel till bestridande av ökningen av exportpremiernas belopp. Antagligaste följden skulle dock bli, att exporttillskottet från Sverige av svenska varor skulle upphöra och Sveriges export till Tyskland åter ökas. De särskilda tullarna på tillskottsexporten från Sverige till de andra länderna skulle nämligen verka såsom en (indirekt) premie för exporten av detta tillskott till Tyskland. Hurudan verkan på exportvarornas priser i Sverige skulle bli, beror på vilken ställning de svenska exportörerna iakttaga. Insåge de vad deras intressen verkligen krävde och kunde de ena sig, skulle de komma överens om att exportera nyssnämnda tillskott till lägre priser till Tyskland, men fortfarande debitera förutvarande priser för exporten till andra länder. Det antas nu, att de svenska exportörerna vore mäktiga av denna klokhet och av de nödvändiga förutsättningarna för dess praktiserande, så att Sveriges export förbleve oförändrad till en början.

Det internationella handelsläget blir då,

att Tyskland har en i förhållande till dess utländska växelkurser lägre prisnivå än såväl Sverige som övriga länder;

att Sverige har i förhållande till växelkurserna samma¹ prisnivå som alla övriga länder utom Tyskland;

att Tyskland kan få högre betalning för sina varor vid försäljning till Sverige än vid försäljning till det övriga utlandet.

Detta läge innebär, att det för Tyskland är fördelaktigt att exportera så mycket som möjligt till Sverige. Tillvaron av särskilda exporttullar i de övriga länderna, men ej Sverige, är en premie åt exporten till sistnämnda land. Tyskland söker därför öka sin export dit. Men ökningen av exporten till Sverige innebär ett undanträngande av andra varor, som hittills avsåts därstädes, dels svenska varor, dels utländska.

¹ Detta uttryck är icke fullt exakt, men torde här ej kunna framkalla missförstånd. Jfr vad som sägs i punkt 2 av kommitténs yttrande (ovan sid. 4-5).

För detta ändamål måste Tyskland hålla priserna för sina exportvaror under de i Sverige för nyssnämnda varor gällande. Hur långt Tyskland därvid går, är beroende av olika omständigheter. Naturligtvis söka de tyska säljarna att erhålla så höga pris som möjligt, men då avsättningsmöjligheten i Sverige är relativt ringa i förhållande till Tysklands tillgång på varor, som kunde säljas till Sverige,¹ blir följdén, att konkurrensen driver ned försäljningspriserna, så att de närma sig de i Tyskland vid inhemsk försäljning eller vid export till övriga utlandet gällande.

Frågan blir då, huru detta kommer att verka på den svenska prisnivån. Detta blir nog olika under olika stadier i den utträngningsprocess, som sker genom denna tyska export. Till en början kommer nog ett starkt prisfall att inträda, men sedermera kommer utlandets prisnivå att inverka. Först inskränkes den import från andra länder, med vilken de tyska varorna kunna i Sverige konkurrera. Därefter komma de svenska varor, om vilka samma gäller, att söka sig ut till utlandet. Sedan dessa utträngningar stabiliserats, inträder en återhämtning av priserna genom inflytandet av utlandets varupriser, som i sin tur är ägnad att småningom påverka de inhemska priserna i Tyskland.

Allt detta upprepas varje gång deprecieringen av Tysklands valuta inledes genom höjningen av dess utländska växelkurser.

Det bleve för vidlyftigt att närmare fullfölja undersökningen av detta fall, som onekligen kan komma att förete även andra skeden av intresse — såsom t. ex. möjligheten av att de andra länderna skulle behandla Sverige, såsom om det i handelspolitiskt hänseende vore en integrerande del av Tyskland. Men det anförda är nog för att klarlägga vad Sveriges skyddslöshet i föreliggande avseende skulle innebära.

Endast en punkt torde behöva beröras. Det har ovan i sammanhang med påpekandet av den relativt ringa farligheten av valuta-dumping för de länder, som träffas därav, i fall alla dessa länder samverkade efter en gemensam plan (aktivt eller passivt), erinrats om, att varje lands — och sålunda även ett depreciérande lands — produktionskraft i det hela är fix. Men denna omständighet är icke av den betydelse, att den skulle försvaga de ovan skildrade verkningarna. Ty i det föreliggande fallet är det ej nödvändigt, att Tyskland ökade sin export på bekostnad av sin inre rörelse och konsumtion, utan blott att en förskjutning av riktlinjen av Tysklands export småningom skulle inträda,

¹ Under vissa förutsättningar, som dock icke torde vara realiserbara, kunde avsättningsmöjligheterna på Sverige bli relativt obegränsade, nämligen om Tyskland överflyttade sin exportindustri till Sverige med *faktiskt*, ehuru ej till det yttre, tysk ledning. Ty i så fall skulle ju exporten från Sverige enormt ökas, d. v. s. så gott som Tysklands hela export skulle komma att gå över Sverige. Detta är som sagt rent fantasteri, och blott avsett att bemöta en möjlig invändning mot att Tysklands avsättningsmöjligheter på Sverige skulle förbli relativt små i förhållande till Tysklands produktion, och detta även om ett eller annat tyskt exportföretag skulle överflyttas till Sverige.

så att exporten från Tyskland till andra länder allt mer komme att, må vara på indirekt sätt, gå över Sverige.

Det torde icke kunna bestridas, att innebörden av allt detta är sådan, ett det finnes anledning för Sverige att vara berett på att, om och när detta läge inträder, skydda sig emot dess skadliga verkningar. Det kan ju anmärkas, att det icke är säkert, att Sverige någonsin kommer i ett dylikt läge, d. v. s. att alla eller ett flertal andra länder införa skydd mot konkurrensen av här behandlade art från depreciérande länder. Men då redan två länder, av vilka det ena är handelsfrihetens hittillsvarande mäktigaste stöd, vidtagit dylika åtgärder, vore det fåvitskt att förvisa till omöjligheternas rike tanken, att även en stor del andra länder skulle komma att följa detta föredöme.

Därvid är att beakta vikten av att ärendet redan nu förberedes och bringas i det skick, att, när skyddsåtgärder bliva erforderliga, de så snart som möjligt kunna vidtagas. Därtill är att erinra om det flera gånger påpekade förhållandet, att den blotta omständigheten, att det är klart angivet, att här ifrågavarande konkurrens kommer att mötas av skyddsåtgärder, är ägnad att förmå de depreciérande länderna själva att vidtaga åtgärder för att förhindra dylik konkurrens från deras sida, d. v. s. ett lands beredskap i avseende å skyddsåtgärder mot dylik konkurrens kan leda till att landet aldrig behöver tillämpa dylika skyddsåtgärder, och detta ger denna beredskap ett synnerligt högt värde i och för sig, d. v. s. även om den aldrig behöver komma till användning och just på grund av att den ej behöver komma till användning.

Det gäller härefter att söka utreda de närmare detaljerna beträffande dessa skyddsåtgärder.

Första frågan blir, mot vilka länder skyddsåtgärderna böra vidtagas och i vilken utsträckning.

Därvid gäller principiellt, att den omständigheten, att ett lands valuta är relativt mycket depreciérad, ej i och för sig är tillräcklig anledning. Det är, såsom visats, endast om depreciéeringsprocessen börjar med de utländska växelkurserna, som åtgärder kunna vara motiverade. Ett land med även mycket depreciérad valuta kan dock sköta denna så väl, att den blir stabiliserad. Och då föreligger ej någon anledning att mot detta land vidtaga skyddsåtgärder, vilka ju för övrigt med rätta skulle kunna fattas såsom ovänliga handlingar. Den omständigheten, att ett land med redan mycket depreciérad valuta är mer än andra länder utsatt för faran, att allmänheten fattar misstro till dess valuta och att därigenom dess utländska växelkurser primärt stiga, kan endast vara skäl till att avfatta bestämmelser om skyddsåtgärder på sådant sätt, att dessa hastigt kunna vinna tillämpning, så snart behov härav uppstår.

Härmed är dock blott ett negativt resultat vunnet, nämligen att åt-

gärder icke böra vidtagas mot nyssnämnda länder, men därmed är ej motiverat, att åtgärder böra vidtagas mot alla de länder, som på nyss angivna sätt låta sin valuta deprecieras. En så allmän bestämmelse vore möjligen indicerad, i fall bland skyddsåtgärdernas uppgift skulle ingå att utöva ett tryck på dessa länder för att förmå dem att upphöra med vanskötseln av sina valutor, men denna uppgift kan tydligen icke ingå bland dem, som med skyddsåtgärder från ett särskilt lands sida böra avses. De åtgärder Sverige kommer att vidtaga kunna och böra i allmänhet endast avse att skydda dess egna direkta intressen.

Men även den begränsningen är icke tillräckligt snäv. Med hänsyn till åtgärdernas exceptionella karaktär och de handelspolitiska komplikationer, de kunna medföra, böra de endast komma till *användning*, när och i den mån verkligt vitala svenska intressen så kräva.

Därvid bör naturligtvis hänsyn tagas till att verkan av konkurrensen från de depreciérande länder, som här äro i fråga, kan gå i helt olika riktningar beträffande olika vitala svenska intressen, gagna en del, medan andra skadas. Beträffande sådana fall gäller det att väga de olika intressenas betydelse för landet emot varandra, att fastställa den verkliga betydelsen av gagn och skada i de olika fallen samt att taga i betraktande möjligheten att eventuellt låta de intressen, som genom åtgärderna skyddas, ge kompensation åt de intressen, som därav skadas.

Skydd kommer endast i fråga emot verkningarna av den här ifrågasvarande arten av depreciering. Dessa verkningar ha emellertid en mycket stor frändskap med verkningarna av dumping. Det blir därför nödvändigt att uppdraga så fasta gränser som möjligt mellan dessa båda företeelser.

Det har gjorts gällande, att här ifrågasvarande företeelse egentligen är en art av dumping.¹ Den engelska lagen benämner också företeelsen med denna term: inom det allmänna begreppet dumping skiljer denna lag mellan sådan dumping, som innebär försäljning av vara under *produktionslandets* kostnader, och valutadumping, som innebär försäljning av vara till pris, som i följd av produktionslandets valutaförhållanden i jämförelse med Englands, understiger *Englands* produktionskostnader.

Allt detta är fullt riktigt, men innebär närmast blott, att det allmänna begreppet dumping omfattar två företeelser: vanlig dumping (försäljning till pris under produktionslandets produktionskostnader) och valutadumping (försäljning till priser under destinationslandets produktionskostnader, som möjliggöres genom valutaförhållandena). Den avgörande frågan är, om det är möjligt att uppdraga tillräckligt skarpa gränser mellan dessa två arter av dumping. Ty då uppgiften är att blott bereda skydd mot valutadumping, men icke mot vanlig dumping, blir ju en dylik gränsdragning, som uppfyller det praktiska behovets krav, en förutsättning för vidtagande av skyddsåtgärder mot valutadumping.

En dylik gränsdragning är möjlig. Det är icke någon giltig anmärkning,

¹ Se Silverstolpe, *Ekonomisk Tidskrift* 1916 sid 300 o. ff.

att det icke förefinnes någon skillnad i sak mellan de två slagen av dumping på grund av att, *om man räknade rätt*, båda skulle innebära försäljning under *produktionslandets* produktionskostnader, ty det är en anmärkning mot begränsningen av den föreliggande uppgiften till att skydda blott mot valutadumping, men icke mot vanlig dumping. Toge man med detta felräkningsmoment i definitionen, skulle det *allmänna* begreppet dumping definieras såsom försäljning till pris under de *riktigt beräknade* produktionskostnaderna, *valutadumping*, försäljning till priser, som understiga destinationslandets produktionskostnader, men icke understiga produktionsutgifterna i landets under depreciering varande mynt enligt priserna på produktionsförutsättningarna vid den tid utgifterna gjordes jämte normal affärsvinst, samt *vanlig* dumping, andra fall av försäljning till pris under de verkliga produktionskostnaderna.

Med valutadumping (och detta gäller för övrigt ock om vanlig dumping) måste också avgränsas emot en annan företeelse, nämligen när försäljning till särskilt låga priser till utlandet grundar sig på saklig överlägsenhet. Det är naturligtvis av allra största vikt, att denna gränsdragning sker riktigt. Det är här två förhållanden att beakta. Det ena är, att någon det deprecierande landets näring är överlägsen Sveriges motsvarande näring, vare sig detta beror på att den förra förbättrats eller den senare försämrats. Det andra är, att särskilda företag inom näringen i det deprecierande landet förbättrat sin produktion (jfr sid. 26—27).

Frågan blir härefter, huru allt detta skall kunna praktiskt genomföras.

Egentligen borde, innan ett land inrangeras bland dem, mot vilka skyddsåtgärder äro påkallade, det konstateras, att en valutadumping framkallande missproportion mellan dess prisnivå och växelkurser föreligger. För detta ändamål vore det nödvändigt att med viss grad av exakthet känna icke blott prisnivån i det ifrågavarande och i det egna landet, utan ock den relation mellan dessa prisnivåer, som vid gällande växelkurs är att betrakta såsom den normala. Ingen av dessa tre faktorer är nöjaktigt känd. Principerna och sätten för prisnivåernas beräkning äro icke tillbörligt utredda, och ännu mindre gäller detta om den sista punkten; att, om den s. k. köpkraftspariteten icke överensstämmer med växelkursen, detta ovillkorligen skulle framkalla tendenser till valutadumping, innebär en alltför ensidig och därför felaktig generalisering även under normala förhållanden.

Den engelska lagen har sökt kringgå denna svårighet på följande sätt. Först begränsas kretsen av de länder, mot vilka skyddsåtgärder äro tillåtna, genom att såsom villkor härför fordra en i växelkurserna framträdande viss grad av valutadepreciering i dessa länder ($33 \frac{1}{3}$ % av parikursen). Men denna art av depreciering är ju ej något säkert bevis för tillvaron av missproportionen mellan prisnivå och växelkurs, och det behövs därför en ytterligare gallring. Denna gallring sker i den engelska lagen på ett indirekt sätt; den nöjer sig med att använda som rättesnöre den verkan,

som nämnda missproportion utövar på resp. lands varupriser, vilken verkan framträder däri, att landets varor kunna i England säljas till priser, som understiga de profitabla tillverkningspriserna i England.

Nu kan emellertid denna verkan även framkallas av andra orsaker, nämligen dels en allmänare förbättring av ett lands produktion, så att landets absoluta eller relativa överlägsenhet i produktionshänseende ökas, dels vanlig dumping. Då den engelska lagen ger precis samma skydd mot vanlig dumping som mot valutadumping, är det i England endast behöfligt att klargöra, att och i vilken mån den ifrågavarande prisdifferensen icke beror på stigande överlägsenhet i produktivt hänseende hos det deprecierande landet.

För Englands del är denna metod tillräckligt tillförlitlig. Om t. ex. ett land med missproportion mellan prisnivå och växelkurser skulle driva en sådan prispolitik, som hindrar berödda missproportion att taga sig uttryck i landets exportpriser (se härom ovan sid. 27), skulle skyddsåtgärder enligt den engelska lagen icke komma ifråga trots tillvaron av missproportionen.

Om det åter är fråga om en lagstiftning mot valutadumping mot *Sverige*, måste beaktas, att meningen icke är att nu bereda skydd mot vanlig dumping. Den utredning, som skulle föregå och vara bestämmande för beslutet om skydd mot valutadumping, skulle sålunda avse icke blott om och i vad mån differensen mellan de utländska och inhemska priserna bero på reell produktiv överlägsenhet hos det deprecierande landet, utan ock om och i vad mån differensen beror på vanlig dumping från sistnämnda lands sida.

Det finnes dock en skillnad mellan dessa båda fall. Om det deprecierande landet kan i *Sverige* sälja varor under det svenska tillverkningspriset och detta beror på överlägsenhet hos detta land, måste det i allmänhet anses såsom ett svenskt intresse att icke upprätthålla en produktionsgren, som endast kan existera med stöd av tullskydd, såvida icke särskilda svenska intressen kräva, att produktionsgrenen ändock blir bestående. Men beror landets förmåga att sälja till låga priser i *Sverige* på vanlig dumping, föreligger icke något svenskt intresse att icke upprätthålla den hotade näringsgrenen, även om *Sverige* ej anser sig böra lämna näringsgrenen i fråga skydd mot dylik dumping.

Om det strängt fasthålls vid att den här planerade lagstiftningen ej skall lämna skydd mot vanlig dumping, torde dock nyssnämnda skillnad böra få den verkan, att, vid utredningen av frågan, om giltig anledning till skydd mot valutadumping förefinnes, denna utredning ej utsträcker till en undersökning av om vanlig dumping också föreligger, utan det överlämnas åt dem, som draga nytta av den vanliga dumpingen, att styrka dess tillvaro, omfattning och intensitet, med andra ord det bör presumeras, att vanlig dumping icke föreligger, tills motsatsen bevisats. Detta står ju också bäst i harmoni med det förhållandet, att en utred-

ning om och i vad mån vanlig dumping förefinnes är en ytterligt svår uppgift.

På grund av karaktären av den metod, som den engelska lagen använt för att bestämma, mot vilka länder skydd mot valutadumping bör beredas, har genom denna också en viss begränsning skett i avseende på frågan, beträffande vilka varor från ett land, från vilket valutadumping äger rum, skydd skall beredas. Denna sålunda omnämnda begränsning innebär, att skydd endast lämnas, i den mån varor utbjudas till salu i England till priser under det profitabla tillverkningspriset därstädes och endast om denna prisdifferens beror på valutadumping och icke på produktiv överlägsenhet hos landet med valutadumping. Men därtill komma två ytterligare begränsningar, dels att verkan av nyssnämnda prisdifferens skall i väsentlig omfattning menligt inverka på driften av någon näringsgren, dels att hänsyn skall tagas till den inverkan, som dylikt skydd mot valutadumping kan komma att utöva på driften av näringsgren, som använder resp. varor såsom material för sin tillverkning.

Det skulle möjligen kunna anmärkas, att i dessa begränsningar ett moment icke direkt beaktats, nämligen konsumenternas intresse. Men detta är en nödvändig följd av det föreliggande problemets natur. Då varje konsument också är omedelbart eller medelbart producent — ja, då även de som leva på andras bekostnad ju ha intresse av att produktionen icke hämmas eller skadas — får man icke såsom mätare av konsumenternas intresse endast använda de *momentana* och i väsentlig grad oberättigade fördelar, som de av valutadumpingen framkallade billiga priserna innebära. Konsumentintresset *kan* därför endast tillgodoses på det sätt, att skyddet mot valutadumping inskränkes till det nödvändiga minimet och efter synpunkter, som taga vederbörlig hänsyn till konsumenternas intressen. Att detta på tillbörligt sätt iakttagits i den engelska lagstiftningen framgår av att ett nödvändigt villkor för att skydd mot valutadumping må lämnas är, att sistnämnda företeelse allvarligt påverkar driften inom näringsgrenarna och därigenom möjligheten att ge sysselsättning åt arbetareklassen.

Hittills har frågan om den lämpliga formen för skydd mot valutadumping lämnats å sido. Denna fråga har ju också ganska ringa samband med de nationalekonomiska förutsättningarna för detta skydd. I och för den punkt, som här återstår, nämligen principerna för bestämmande av storleken av skyddet mot valutadumping, är det emellertid behövt att antaga en viss form för skyddet, och därvid väljes påläggandet av särskilda tullar, valutatullar.

I det ovan gjorda tankeexperimentet, att ett deprecierande land utsattes för ett uppfostringstryck beträffande dess valuta från de samverkande övriga ländernas sida, antogs, att denna senare genom importtullar och exportpremier av vederbörlig storlek hindrade det deprecierande landets prinsnivå att stiga i proportion med den av allmänhetens misstro till dess valuta

framkallade stegringen av dess utländska växelkurser. Varje gång dessa växelkurser stego, skulle de nämnda tullarna och premierna höjas i proportion, för att fortfarande hindra prisnivån att stiga i anledning av växelkursernas stegring.

Ett särskilt land kan, såsom redan påpekats, ej bestämma sina valutatullar på detta sätt, ty dessa tullar kunna ej reglera det depreciérande landets priser, så att de bli konstanta, utan storleken av ett enskilt lands valutatullar borde *teoretiskt sett* tvärtom regleras efter ändringarna av det depreciérande landets varupriser, och detta så, att de *sjunka*, i den mån dessa priser på grund av inverkan från de utländska växelkurserna *stiga*, vadan tullarna bortfalla, då det depreciérande landets varupriser stigit till harmoni med växelkurserna.

Det depreciérande landet självt kan vidtaga åtgärder för att hindra varuförsäljning till utlandet till de alltför låga inlandspriserna, och detta har som bekant skett i viss utsträckning, särskilt i Tyskland. Dessa åtgärder ha dock ej varit anordnade på rationellt sätt, så att de i följd därav icke överflödiggöra skyddsåtgärder från andra länders sida. Men naturligtvis borde resultatet av de av det depreciérande landet vidtagna åtgärderna beaktas vid bestämmande av storleken av skyddet från andra länders sida.

Det är sålunda icke alla ändringar av det depreciérande landets varupriser, som böra få inflytande på valutatullarnas storlek, utan endast de två nyssnämnda, nämligen de, som ha sin orsak i påverkan från växelkurserna, och de, som bestå i höjning av utlandspriserna utöver de inhemska priserna. Om sålunda priset på en vara i det depreciérande landet *sjunker* på grund av tekniska och andra förbättringar, får valutatullen på denna vara på grund härav ej *höjas*. Detsamma gäller beträffande det motsatta fallet, eller då där en varas pris *stiger* på grund av en närings tillbakagång, vadan denna händelse ej får leda till *sänkning* av valutatullen. Och samma skulle gälla beträffande verkningarna av *vanlig* dumping från det depreciérande landets sida, i den mån denna uteslötes från reglering.

Det är emellertid lätt insett, att det är praktiskt ogörligt att efter dessa synpunkter reglera valutatullar; det bleve alltför många variabla faktorer, som skulle normera dessa tullars storlek, och regleringen skulle förutsätta en kunskap om de konkreta förhållandena, som icke kan förefinnas. En förenkling är således absolut nödvändig.

Detta förhållande förklarar också den engelska lagens ställning till detta problem. Enligt den av denna lag använda indirekta metod för att bestämma, mot vilka länder och beträffande vilka varor skydd bör lämnas, vore det ju *teoretiskt* indicerat att bestämma valutatullarnas storlek efter prisdifferenserna. Men de praktiska svårigheterna omöjliggjorde ett fullföljande av denna metod vid valutatullarnas utmätande.

Den engelska lagen löser detta problem på ett sätt, som vid första påseendet förefaller mycket egendomligt och identiskt med lösningen av

den gordiska kusten. Valutatullen bestämmes där till en *fix* procent ($33 \frac{1}{3}$) av resp. varas värde; d. v. s. samma procentiska avgift för alla varor, oberoende av storleken av prisdifferensen mellan utländsk och inländsk vara och oberoende av dessa prisdifferensers förändringar, samt helt oberoende av ändringarna av missproportionen mellan det depreciérande landets varuprisnivå och växelkurs.

Denna den engelska lagens ståndpunkt i denna fråga torde emellertid icke blott bero på att något praktiskt sätt för en rationell lösning ej kunnat utfinnas, utan torde ock ha en mer positiv grund. Tankegången torde kunna anges sålunda. Varje depreciérande land bär ju självt skulden till att andra länder se sig tvungna att reagera mot verkningarna av dess vanskötsel av sin valuta. Om ett dylikt land blir utsatt för hårda åtgärder från andra länders sida, har det ej skäl att klaga däröver. Isynnerhet gäller detta, emedan landet kan befria sig från denna hårda behandling genom att upphöra med denna vanskötsel eller genom att vidtaga åtgärder för att eliminera dess skadliga inverkan på andra länder, d. v. s. genom att se till att dess *exportpriser* komma i harmoni med växelkurserna.

Den fixa valutatullen skulle alltså avse att utöva ett uppfostringstryck på de länder, som vansköta sina valutor, för att förmå dem att bättra sig. De olägenheter, som den fixa tullen innebär för det land, som åsätter densamma, skulle då betraktas såsom ett offer, som gjordes för att framdeles vinna ett större gott.

Om den fixa valutatullen verkligen finge denna psykologiska verkan, vore ju allt gott och väl. Men såsom redan anmärkts, är denna verkan mycket osäker, när blott ett enstaka land tillämpar denna metod, och om verkan helt och hållet uteblir, kvarstår blott den skadliga inverkan på det land, som tillämpar densamma. Ännu mer gäller detta, om flera länder lida av denna art av valutadepreciering, men i mycket olika grad.

Det är därför önskligt att genomföra den variabilitet beträffande valutatullen, som är praktiskt genomförbar, även fastän den ej kan bli så stor, som den egentligen borde vara.

Fullföljandet av problemet om lösningen av denna intrikata fråga, i den mån en dylik lösning är möjlig, sker lämpligen i annat sammanhang.

Hittills har endast importen berörts. Men även exporten är utsatt för menliga inverkningsar, i det att, på grund av valutaförhållandena i de depreciérande länderna, exporten kan komma att hämmas.¹ Med avseende å vår förnämsta exportindustri, trävaror, pappersmassa och papper, torde denna utan vidare kunna uthärda denna verkan utan menliga följder. Vad de övriga exportgrenarna beträffar, skulle delvis åtminstone skydd behövas, men svårigheten att finna en lämplig form härför kan kanske icke övervinnas. I det föregående har såsom exempel på dylikt skydd använts exportpremier, men den handelspolitiska uppfattningen av dessa och de följder, dessas användning kunde medföra, äro icke upp-

¹ Se sid. 28.

muntrande. Men även om ej andra lämpliga sätt kunna utfinnas, bör detta förhållande ej föranleda, att intet alls åtgöres i denna angelägenhet.

Komme tullar att användas såsom skyddsmedel, borde just med hänsyn till det sist berörda bestämmas, att intäkten därav icke finge användas till bestridande av statens utgifter, utan för ändamål, som stå i samband med den här ifrågavarande regleringen.

I det föregående ha endast de framtida möjliga svårigheter, som valuta-förhållandena i vissa länder kunna komma att bereda övriga länder och däribland vårt land, varit på tal; huruvida menliga verkningar därav redan visat sig, har lämnats oberört och må överlämnas till en särskild utredning, om en sådan anses önskvärd. Bland de framtida faktorer, som *kunna* bli av betydelse, är en av så stor räckvidd, att den ej här bör förbigås med fullständig tystnad.

Den årliga krigsskadeersättning, som Tyskland under en lång följd av år har att betala till ententeländerna, behöver visserligen icke ovillkorligen men kan komma att framkalla mycket betydande exportöverskott från Tyskland. Huruvida detta också blir fallet, beror på om Tyskland kan erhålla kredit från andra håll eller om de fordringsägande länderna bliva villiga att lämna anstånd med betalningen. Utsikter för en dylik kredit saknas ju icke helt och hållet. Av betydelse därvid är ju, att Tysklands fordringsägare själva ha skulder till Förenta Staterna, så att kreditförhållandena under den första tiden skulle kunna ordnas så, att Tyskland betalade sina fordringsägare genom att övertaga deras skulder till Förenta Staterna.

I den mån detta icke kan ske, måste Tyskland skaffa sig ett exportöverskott, stort nog för att betala de årliga belopp, som icke kunna krediteras detsamma.

Möjligheten av ett dylikt exportöverskott och av att de övriga länderna och däribland Tysklands fordringsägare söka "skydda" sig mot detsamma, måste därför tagas med i betraktande i sammanhang med frågan om och vilka praktiska åtgärder från vårt lands sida nu böra vidtagas med anledning av konkurrensen från valutasvaga länder.

David Davidson.